

6. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

САДРЖАЈ:

6. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД.....	1
6.1.Обавезни предмети у четвртом разреду	2
СРПСКИ ЈЕЗИК	2
MAGYAR NYELV/МАЂАРСКИ ЈЕЗИК	3
СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК - ПРОГРАМ Б	6
СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	7
МАТЕМАТИКА	13
ПРИРОДА И ДРУШТВО.....	14
ЛИКОВНА КУЛТУРА.....	14
МУЗИЧКА КУЛТУРА	15
ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	16
ДИГИТАЛНИ СВЕТ	17
6.2.Изборни програми у четвртом разреду	17
ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	17
ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС.....	19
КАТОЛИЧКИ ВЈЕРОНАУК	20
ГРКОКАТОЛИЧКИ ВЕРОНАУК	21
MAGYAR NYELV – ANYANYELV A NEMZETI KULTÚRA ELEMÉVEL	22
РУСКИ ЈАЗИК З ЕЛЕМЕНТАМИ НАЦИОНАЛНЕЈ КУЛТУРИ	24
УКРАЇНСЬКА МОВА З ЕЛЕМЕНТАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ	26
6.3.Облици рада којима се остварују обавезни предмети и изборни програми у четвртом разред.....	29
ДОПУНСКА НАСТАВА	29
ДОДАТНА НАСТАВА	30
НАСТАВА У ПРИРОДИ.....	32
ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ	34
ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ.....	36
ЕКСКУРЗИЈА.....	36

6.1.Обавезни предмети у четвртом разреду

СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ	Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.
Разред	Четврти
Годишњи фонд часова	180 часова

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		
– чита са разумевањем различите врсте текстова; – укратко образложи свој утисак и мишљење поштујући и другачије ставове; – разликује књижевне врсте: шаљиву народну песму, басну и причу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст; – одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; – именује позитивне и негативне особине ликова; – уочи и издвоји основне елементе лирске песме (стих, строфа, рима и ритам); – тумачи идеје књижевног дела; – препозна ситуације кршења/остваривања права детета и стереотипе у књижевним делима; – уочи персонификацију и разуме њену улогу у књижевном делу; – разликује описивање, приповедање (у 1. и 3. лицу) и дијалог у књижевном делу; – преприча текст из различитих улога/перспектива; – уочи основни тон књижевног текста (ведар, тужан, шаљив); – уочи супротстављеност лица у драмском тексту; – чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – изражајно рецитије песму и чита прозни текст; – изводи драмске текстове; – усвоји позитивне људске вредности на основу прочитаних књижевних дела; – повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; – разликује речи које мењају облик (именице, заменице, придеви, бројеви, глаголи) и уочи оне које су увек у истом облику; – одреди основне реченичне чланове; – разликује врсту речи од службе речи у реченици; – поштује и примени основна правописна правила; – правилно пише сва три модела управног говора; – употреби основне облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање и описивање; – употреби речи истог облика, а различитог значења, као и речи истог значења, а различитог облика; – препозна значење речи и фразеологизма који се употребљавају свакодневnoj комуникацији; – напише разгледницу, честитку, приватно писмо; – прилагоди језички израз комуникативноj ситуацији – формалној и неформалној; – повеже информације исказане у линеарном и нелинеарном тексту и на основу њих изводи закључак; – правилно структурира текст; – учествује у предлагању садржаја и начина рада.	КЊИЖЕВНОСТ	ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Поезија 1. Шаљива народна песма <i>Женидба вратца Подунавца</i> 2. Војислав Илић: <i>Јесен</i> /Владислав Петковић Дис: <i>Зима</i> 3. Момчило Мошо Одаловић: <i>Молитва за маму</i> 4. Мирослав Антић: <i>Космонаутска песма</i> 5. Бранко Миљковић: <i>Песма о цвету</i> 6. Добрица Ерић: <i>Завичај/Отаџбина је наша очевина</i> /Момчило Мошо Одаловић: <i>Птице косовчице</i> 7. Мирослав Антић: <i>Прва љубав/Најљубавнија песма</i> /Алексије Марјановић: <i>Љубав</i> 8. Бранко Ћопић: <i>Месец и његова бака</i> /Десанка Максимовић: <i>Пауково дело</i> 9. Бранислав Црнчевић: <i>Кад би мени дали један дан</i> 10. Владимир Андрић: <i>Дај ми крила један круг</i> 11. Народна песма <i>Милош у Латинима</i> 12. Народна песма <i>Јетрвица адамско колена</i> Проза 1. Народна прича о животињама: <i>Мећед, свиња и лисица</i> 2. Народна приповетка: <i>Најбоље задужбине</i> 3. Народна приповетка: <i>Ветар и сунце</i> 4. Народна бајка: <i>Пепељуга</i> 5. Бранислав Нушић: <i>Прва љубав</i> (одломак из <i>Аутобиографије</i>) 6. Бранислав Црнчевић: <i>Босоноги и небо</i> 7. Гроздана Олујић: <i>Стакларева љубав</i> 8. Светлана Велмар Јанковић: <i>Стефаново дрво</i> 9. Лав Николајевич Толстој: <i>Врабац и ласте</i> /Два мраза 10. Драган Алексић: <i>Позориште на небу</i> 11. Весна Алексић: <i>Детектиско срце</i> 12. Ханс Кристијан Андерсен: <i>Ружно Паче – читање у наставцима</i> Драмски текстови 1. Гвидо Тартаља: <i>Подела улога</i> 2. Љиљана Крстић: <i>Кад пролеће дође</i> 3. Дејан Алексић: <i>Слава</i> Научнопопуларни и информативни текстови (из књига, енциклопедија и часописа за децу) ● о нашим знаменитим књижевницима, сликаркама и научницима; ● о природним лепотама и културним знаменитостима Србије; ● о занимљивим пределима, народима, обичајима у свету ● бонтон. ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. Милован Данојлић: Избор из поезије за децу 2. Драган Лукић: Избор из поезије за децу 3. Јасминка Петровић: <i>О дузмету и срећи</i> 4. Рене Гијо: <i>Бела Грива</i> 5. Ерик Најт: <i>Леси се враћа кући</i> 6. Александар Поповић: <i>Пепељуга</i> ДОПУНСКИ ИЗБОР (са наведеног списка или по сопственом избору бирају се три дела) 1. Избор драмских текстова за децу 2. Бранко В. Радичевић: <i>Песме о мајци</i> 3. Светлана Велмар Јанковић: <i>Књига за Марка/Очаране наочаре</i> 4. Горан Петровић: <i>Разлике</i> 5. Едмондо де Амичис: <i>Срце</i> 6. Јохана Шпири: <i>Хајди</i> 7. Михаел Енде: <i>Бескрајна прича</i> (одломак) 8. Астрид Линдгрен: <i>Пипи Дуга Чарапа</i> 9. Златко Васић: <i>Чаробно путовање</i> 10. Урош Петровић: <i>Мартинина велика загонетна авантура</i>
		11. Гордана Тимотијевић: Сличице/Владимир из чудне приче 12. Угљеша Шајтинац: Чарна и Несвет 13. Момо Капор: Сања 14. Весна Алексић: Брљиво срце Књижевни појмови: – шаљива народна песма, – прича о животињама, – особине народне епске песме, – приповетка, – роман за децу,

		– персонификација, – опис природе и ликова, – приповедање у 1. и 3. лицу, – сукоб драмских лица.
	ЈЕЗИК Граматика и правопис	Речи које у писању и говору мењају облик; речи које не мењају облик (без именовања врста непроменљивих речи). Реченица и реченични чланови (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе). Појам субјекта; различите врсте речи (именице и личне заменице) у функцији субјекта; изостављени субјекат. Појам предиката (глаголски предикат). Појам објекта (именице у функцији објекта). Прилошке одредбе за време, место и начин. Речи и групе речи у функцији субјекта, објекта и прилошких одредаба; придев уз именицу у служби атрибута у оквиру групе речи која има службу субјекта или објекта. Управни говор (трећи модел). Велико слово: имена становника држава и насеља; називи улица и тргова; имена из уметничких дела – примери из обрађених дела (нпр. Ружно Паче...); устаљена и посебно наденута имена животиња; називи институција, предузећа и установа, манифестација; устаљена имена историјских догађаја и личности (усклађено са предметом Природа и друштво). Речца ли; скраћени упитни облик је ли (је л') према узрочном везнику јер. Предлог са уз заменице (нпр. са мном, с њом и сл.). Писање вишечланих бројева.
	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Основни облици усменог и писменог изражавања: препричавање текста у целини и по деловима (по датом плану); причање у дијалогској форми (уношење дијалога, управног говора у структуру казивања); описивање односа међу предметима, бићима и појавама; описивање природе, личности, књижевних ликова и сл. Речи истог облика, а различитог значења; речи истог значења, а различитог облика (на примерима књижевних текстова); устаљени језички изрази. Разгледница, честитка, писмо. Књижевни и други текстови (линеарни и нелинеарни) у функцији унапређивања језичке културе. Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског/драматизованог текста и сл. Правописне вежбе: диктат; управни говор (сва три модела); наводници; велико слово; заменица Ви из поштовања; спојено и одвојено писање речи (речца ли, предлог са, вишечлани бројеви). Језичке вежбе: допуњавање реченица предикатом у садашњем, прошлом и будућем времену; проширивање реченица; укрштене речи; асоцијације. Лексичко-семантичке вежбе: одређивање значења устаљених израза; састављање речи на основу датог почетног и последњег слова; допуњавање низа речима које су повезане са датом речју. Два школска писмена задатка – један у првом и један у другом полугодишту.

MAGYAR NYELV/МАЂАРСКИ ЈЕЗИК

Cél	A magyar nyelv tanításának célja, hogy a tanulók elsajátítsák a magyar irodalmi nyelv alapvető törvényszerűségeit és megfelelő módon tudják magukat kifejezni szóban és írásban, tudatosítva bennük az anyanyelv fontosságát a nemzeti identitás megőrzése szempontjából, képessé téve őket arra, hogy a magyar irodalmi és más műalkotások megismerésével ápolják a magyar nép hagyományait, kultúráját és a magyar világörökség kincseit.
Osztály	negyedik
Évi óraszám	180 óra

KIMENET A tanév végére a tanuló:	RÉSZTERÜLET/TÉMA	TARTALOM
-------------------------------------	------------------	----------

– ismeri és felismeri a szöveg és a könyv részeit, szerkezeti egységeit; – elkülöníti a lényeges és kevésbé lényeges információkat; – felismeri a szöveg átvitt értelmét; – felismeri a szövegben a cselekménymozzanatok összefüggéseit és az eseménymozzanatok időrendjét; – meghatározza a szépirodalmi szövegek szereplőinek jellemét, rendszerét, egymáshoz való viszonyát; – képes a szereplők tetteinek és magatartásformáinak értelmezésére az adott szövegre hivatkozva; – felismeri a szövegen belüli ok-okozati összefüggéseket, előzményeket és következményeket; – az irodalmi műben képes önállóan meglátni a problémákat; – véleményezi a szöveghez kapcsolódó illusztráció-válogatást; – különbséget tesz a leíró és elbeszélő közlésmód között, felismeri a párbeszédet; – megkülönbözteti a prózát és a verset; – felismeri a verssort, a versszakot és a rímet; – megérti a szépirodalmi szövegekben az alakzatok szerepét (hasonlat, megszemélyesítés); – az irodalmi műveket össze tudja hasonlítani műfajuk és témájuk alapján; – felfedezi az irodalmi művek és más művészeti alkotások kapcsolatát; – képes a különböző jelrendszerek segítségével megjelenített információk befogadására (pl. szöveg, táblázat, grafikon stb.); – értelmezi az egyszerűbb nem lineáris szövegeket, – ismeri az alapvető olvasási stratégiákat; – meghatározza a következő népi-kisepikai műfajokat: mondóka, közmondás, találós kérdés, szöveges népi gyermekjáték.	IRODALOM	ISKOLAI OLVASMÁNYOK Költészet: 1. Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz 2. Vörös István: Téli zaj 3. Lackfi János: Nyári pixelek 4. SzabóLőrinc: Hajnali rigók 5. Vörös István: Hajnali rugók 6. WeöresSándor: Galagonya 7. Fehér Ferenc: Bácskai tájkép 8. Brasnyó István: Nem szeretnék lakni szürke házban 9. Kányádi Sándor: Hallgat az erdő 10. József Attila: Betlehemi királyok 11. Vörös István: Elek, Benő meg a lányrabló sárkány 12. Pilinszky János: A nap születése (részletek) 13. Juhász Ferenc: Nagymama 14. Nemes Nagy Ágnes: Bors néni beszélget az cipővel 15. Tóth Krisztina: Rozsomák Próza: 1. Örkény István: Nápolyi 2. Kosztolányi Dezső: Tükörponty 3. Janikovszky Éva: Dani meg a csuka 4. Kontra Ferenc: A halász meg a fiai (részlet) 5. Lázár Ervin: Megértik-e az állatok az emberi beszédet? 6. Áprily Lajos: Az őz 7. Lázár Ervin: Nagyapa meg a csillagok 8. Fekete István: A bizonyítvány 9. Gyurkovics Tibor: Az én barátom 10. Kányádi Sándor: A kis fiú hiányzik 11. Csukás István: Tapintat és egyéb lelki finomságok 12. Kosztolányi Dezső: Az állatok beszéde 13. Lackfi János: Málnafolt 14. Mészöly Miklós: A torony meséje 15. Janikovszky Éva: Már megint (részlet) Dramai szövegek: 1. Mátyás király meg az igazmondó juhász 2. Tasnádi Emese: Duplavé, a vízimanó (részlet) 3. Válogatás a gyermeklapok szövegeiből. Tudományos és ismeretterjesztő szövegek (válogatás a gyermekenciklopédiák és a gyermeklapok szövegeiből) – ismert írókról, költőkről, festőművészekről és tudósokról; – hazánk természeti szépségeiről és kulturális értékeiről; – érdekes tájakról, emberekről, hagyományokról; – illemtan.
--	--	--

		HÁZI OLVASMÁNY: (a felsorolt művek közül legalább négy kerüljön feldolgozásra) 1. Berg Judit: Rumini 2. Lackfi János: Málnafagyi 3. Geronimo Stilton történetei (pl. Egy bajuszmeresztő hétvége, Nosztregerusz titokzatos kézírata stb.) 4. Békés Pál: A Félőlény 5. Varró Dániel: Túl a Maszat-hegyen. Muhi András és a pacák birodalma 6. Lázár Ervin: Négyszögletű Kerek Erdő 7. J. K. Rowling: Harry Potter és a bölcsek köve 8. Fekete István: Vuk KIEGÉSZÍTŐ IRODALOM: (a felsorolt művek közül három kerülhet feldolgozásra) 1. Csoóri Sándor: Kicsi néném (részlet) 2. Nemes Nagy Ágnes: Minden kedden 3. Kukorelly Endre: Legszeb 4. Fecske Csaba: Ha Laurával beszélgetek 5. Janikovszky Éva: Örülj, hogy lány! (részlet) 6. Janikovszky Éva: Örülj, hogy fiú! (részlet) 7. Csáki szalmája (magyar monda) 8. A tulipánná változott királyfi (magyar népmese) 9. A rátóti csikótojás (magyar népmese) 10. Az állatok nyelvén tudó juhász (magyar népmese) 11. Zelk Zoltán: Rajzpapír Irodalomelméleti fogalmak: – vers; – rím; – refrén; – hasonlat, megszemélyesítés, hangutánzás; – metafora; – mese (népmese, műmese); – monda; – a cselekmény; helye és ideje; – a mű szereplője – külső és belső tulajdonságai és cselekedetei; – drámai szöveg a gyerekeknek; – elbeszélő és leíró rész, párbeszéd; – tréfas vers; – a humor, gúny, ironia; – tanmese; állatmese; – találós kérdés.
– A felkiáltó, felszólító és óhajtó mondatokat felismeri a szóbeli és írott szövegekben, megfelelő módon használja őket szóban és írásban. – Felismeri és megkülönbözteti az igeidőket és -módokat. – Az igeidőket és igemódokat funkciójuk szerint használja beszédben és írásban. – Az igeekötőket szerepük és írásmódjuk tekintetében megfigyeli, és helyesen, tudatosan alkalmazza őket. – A szavakat szerkezetük és jelentésük alapján osztályozza, jelentésük szerint használja a rokon értelmű, a többjelentésű, az azonos alakú és az ellentétes jelentésű szavakat. A szóalkotás különböző módjait felismeri és alkalmazza. – A főnév fajtáit csoportosítja, megnevezi. – A tulajdonnevek csoportjait egymástól megkülönbözteti. – A névutókat felismeri és használja. – A határozott és határozatlan számnevet, illetve a számnevek fajtáit felismeri és megfigyeli. – A melléknév szerepét felismeri a nyelvhasználatban. – A névmásokat (személyes, mutató, kérdő) alkalmazza a beszédben, megérti a szövegben. – A helyesírási szabályokat alkalmazza különböző írástevékenységekben: különböző igeidők, ragozott és kiejtésétől eltérő írásmódú igék esetében; felszólítást kifejező igealakok esetében; igeekötős igék esetében; tulajdonnevek, fokozott melléknevek és számnevek esetében; ragozott névszók esetében; névutós szerkezetek esetében; betűvel írt számnevek, a keletkezés többféle formájának esetében.	NYELV Nyelvtan és helyesírás	Szerepjátékok, párbeszéd, szituációk dramatizálása, dramatizálás szöveg alapján. Szóbeli és írásbeli fogalmazás. Képek alapján történet elmondása. Olvasmány alapján történet elmondása és leírása. Saját élmény, tapasztalat, vélemény megfogalmazása szóban. Saját élmény megfogalmazása, leírása: elbeszélés írása. Üzenet írása, levél írása. Hibás szövegek javítása. Csoportmunka. Projektmunka. A szövegfeldolgozás folyamán a nyelvi megformáltság jelentéshordozó szerepének figyelembevétele. Alternatívák alkalmazása a tartalmak szóbeli és írásbeli megfogalmazásában. Játék az alternatívákkal. A vicc nyelvi mozgatórugói. Nyelvi jelenségek megfigyeltetése, tapasztalatcsere. A média nyelvének új, szokatlan elemei. Nyelvi játék. Szövegminták használata a nyelvtani egységek működésének megfigyeléséhez. A szövegértés és a megfelelő szóhasználat, nyelvtani forma használatának összefüggései. Vetélkedő, csoportmunka. Házi verseny.

– alkalmazza az alapvető szóbeli és írásbeli kifejezőmódot: tartalom elmondásakor, elbeszéléskor és leíráskor; – tud vázlatot írni, szükség esetén azt megváltoztatni és tartalmilag átszerkeszteni a szöveget; – alkalmazza az azonos és a rokon értelmű, valamint az ellentétes jelentésű szavakat; – felismeri a mindennapi szóhasználatban a szavak, közmondások, szólások jelentését; – a lineáris és nem lineáris szövegben megtalálja az információkat, és azok alapján következtetéseket von le; – ismeri az anyaggyűjtés módjait (megfigyelés, emlékezés, képzelet és olvasás); – elbeszélő fogalmazást vagy leírást tud készíteni; – képeslapot, üdvözlőlapot fogalmaz meg; – tud magánlevelet írni és megcímezni; – leírást készít tárgyról, növényről, állatról és személyről; – kifejezőmódját a kommunikációs helyzetnek (formális és nem formális) megfelelően választja meg; – helyesen tagolja a szöveget, makroszerkezeti egységekre tudja osztani.	NYELVI KULTÚRA	A szóbeli és az írásbeli kifejezés formái: a teljes szöveg vagy egy részlet tartalmának elbeszélése (megadott vázlat segítségével); a párbeszéd alkalmazása szóbeli közléskor és a fogalmazásban. Helyesírási gyakorlatok: tollbamondás; párbeszéd; a nagybetű és az írásjelek; a számnevek. Vázlat. A feladott témának megfelelően szóbeli vagy írásbeli szövegek alkotása: leírás, elbeszélés, párbeszéd. Az azonos jelentésű vagy rokonértelmű szavak (felismerése az irodalmi alkotások példáján) alkalmazása a gyakorlatokban; Közmondások és szólás(hasonlat)ok alkalmazása a mindennapi beszédben és írásban. Irodalmi és nem irodalmi szövegek (lineáris és nem lineáris) a szókincs gyarapításának szolgálatában. A tárgyak, személyek és jelenségek közötti viszony leírása; a természet, tárgy ismert személy vagy mesehős leírása. Szókincsfejlesztő gyakorlatok: szőlánc alkotása; tárgykörös szógyűjtés. Nyelvi gyakorlatok: mondatok kiegészítése; mondatbővítés; keresztretjtvény; asszociációk. Képeslap, üdvözlőlap. Levél és címzés. Megszólítás a levélben és a keltezés. Az anyaggyűjtés módjai. A leírás előkészítése. Leírás. Bevezetés, tárgyalás, befejezés. Beszédgyakorlatok: versmondás, kifejező olvasás, dramatizált szöveg előadása, elbeszélés vagy mese tartalmának elmondása, színpadi előadás stb. A cím és a bekezdés. Bevezetés, tárgyalás, befejezés. Két iskolai dolgozat – egy az első, egy pedig a második félévben.
---	------------------------------	---

СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК - ПРОГРАМ Б

Циљ	Циљ учења <i>српског као нематерњег језика</i> јесте оспособљавање ученика да води усмену и писану комуникацију са говорницима српског као матерњег језика ради каснијег пуног укључивања у живот заједнице и остваривања грађанских права и дужности, као и упознавање српске културне баштине и развијање интеркултуралности као темељне вредности демократског друштва.
Разред	Четврти
Годишњи фонд часова	108 часова

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– разуме и користи предвиђени лексички фонд; – разуме и користи граматичке конструкције усвајане у претходним разредима и проширује их новим језичким садржајима; – користи фреквентне одредбе за узрок и начин; – користи сложени предикат с модалним глаголима;	ЈЕЗИК	200–250 нових пунозначних и помоћних речи; Граматички садржаји из претходних разреда (понављање и увежбавање на познатој и новој лексици); Узрочна реченица с везницима <i>јер</i> и <i>зато што</i> ; Фреквентни прилози за начин; Сложени глаголски предикат с модалним глаголима: <i>требати, морати, моћи, смети, желети</i> ; Творба именица изведених суфиксима: <i>-ар, -ац, -ач</i> са значењем вршиоца радње и назива занимања; Именице изведених суфиксима: <i>-ица</i> и <i>-ка</i> које означавају женску особу;

– именује ауторе обрађених књижевних текстова; – разуме кратке песме и одабране одломке прозних текстова, по потреби адаптиране; – напамет казује кратке песме и краће литерарне форме; – уочи мелодију стиха и одреди речи које се римују; – издвоји главни догађај у књижевном тексту; – опише једноставним исказима карактеристичне особине књижевног јунака; – прати временски след догађаја у књижевном тексту и одреди место догађаја/збивања у литерарном тексту;	КЊИЖЕВНОСТ	Ј. Ј. Змај: „Што волим” Милена Михајловић: „Свет у мени и око мене” (одломци о чулу мириса) Добрица Ерић: „Наш повртњак” Љубивоје Ршумовић: „Имам право” Душко Радовић: „Замислите” Народна пословица: „Не кажи све што знаш...” Војислав Станојчић: „Деда и унук” Селимир В. Милосављевић: „Домаћи задатак” Доситеј Обрадовић: „Пас и његова сенка” Душан Радовић: „Тужибаба” Велимир Милошевић: „Најдража шетња” Јасминка Петровић: „Кажи тети „Добар дан”” (одломак из приче „Кажи тети „Добар дан””) Перо Зубац: „Добар друг ти вреди више” Избор из часописа за децу По слободном избору (у складу са интересовањима ученика), наставник бира још два текста која нису на овој листи. Наставник бира 10 текстова за обраду.
– разуме информације, захтеве и налоге изговорене разговетно и спорим темпом или написане; – иницира и води дијалог; – исказе своје потребе или планове; – чита линеарне и нелинеарне текстове с претежно познатом лексиком; – пише кратак текст (ћирилицом или латиницом) у складу с тематским областима и препорученом лексиком поштујући ортографску норму.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	I. Лично представљање: основне информације о себи и члановима породице – место и улица становања, узраст; лична интересовања II. Породица и људи у окружењу: чланови шире породице (теча, ујна, стрина) III. Живот у кући: опис просторија у кући/стану; радни дани и викенд; подела послова и обавеза у породици; одлазак у госте и дочек гостију IV. Храна и пиће: избор хране и пића, воће и поврће, послатице; помоћ у припремању хране V. Одећа и обућа: одевни предмети за одређене прилике (свечана и спортска одећа) VI. Здравље: лекарски преглед и интервенције; најчешће болести VII. Образовање: настава, учење и школске обавезе, језици (које ученик говори, учи, разуме), домаћи задаци; слободне активности, зимски и летњи распуст VIII. Природа: домаће и дивље животиње и њихови младунци, биљке у окружењу (трава, дрвеће, цвеће); основни географски појмови IX. Спорт и игре: спортови, основна спортска опрема X. Насеља, саобраћај и јавни објекти: делови града, улице и тргови; учесници у саобраћају, најчешћи саобраћајни знаци; пекара, посластичарница XI. Нетематизована лексика: датуми; казивање пуних сати; називи математичких ознака (пута и подељено); мерне јединице; предлози, везници, прилози, упитне заменице и заменички прилози, речце XII. Комуникативни модели: давање и тражење информација; захтев; допадање/недопадање; тражење допуштења; привлачење пажње

СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ	Циљ наставе и учења Страног језика у основном образовању и васпитању јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и да стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
Разред	Четврти
Годишњи фонд часова	72

ИСХОДИ	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ (у комуникативним функцијама)
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ПОЗДРАВЉАЊЕ	Реаговање на усмени и писани импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично); усмено и писано изражавање прикладних поздрава.
– поздрав и отпоздрав, примењујући једноставнија језичка средства; – представи себе и другог; – разуме једноставнија питања личне природе и одговара на њих; – поставља једноставнија питања личне природе; – у неколико једноставних везаних исказа саопшти информације личне природе о себи и другима водећи рачуна о приватности и поверљивости; – разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на права детета; – разуме једноставнија упутства, налоге и упозорења и реагује на њих; – саопшти једноставнија упутства, налоге и упозорења уз одговарајуће образложење; – разуме позив на заједничку активност и реагује на одговарајући начин; – упуту позив на заједничку активност; – разуме кратке и једноставније молбе и реагује на њих уз	ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ; ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА РАЗУМЕВАЊЕ И ИСКАЗИВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИЈИХ УПУТСТАВА, НАЛОГА И УПОЗОРЕЊА ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ	Слушање једноставнијих текстова у којима се неко представља; представљање себе и других особа, присутних и одсутних. Слушање налога, упутстава и упозорења и реаговање на њих; давање једноставнијих налога, упутстава и упозорења (комуникација у учионици – упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично). Слушање једноставнијих позива на заједничку активност и реаговање на њих (позив на рођендан, игру, дружење...); упућивање и прихватање/одбијање позива на заједничку активност коришћењем једноставнијих исказа.

- одговарајуће образложење;
- упуту кратке и једноставније молбе;
- искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин;
- разуме једноставније исказане честитке и одговори на њих;
- упуту једноставније честитке;
- разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, наведе најубичајеније активности које се односе на прославе рођендана и празника;
- именује бића, предмете и места из непосредног окружења;
- разуме једноставније описе бића, предмета и места;
- опише бића, предмете и места у неколико везаних једноставнијих исказа;
- разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих;
- изрази основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;
- разуме једноставнија обавештења о положају у простору и реагује на њих;
- тражи и пружа једноставнија обавештења о положају у простору;
- разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време;
- разуме једноставније исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих;
- тражи и даје једноставнија обавештења која се односе на припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање;
- разуме једноставније исказе за изражавање интересовања, допадања/недопадања и реагује на њих;
- изражава допадање/недопадање уз најједноставније образложење;
- тражи најједноставније образложење допадања/недопадања;
- разуме једноставније текстове у којима се описују радње и способности у садашњости;
- размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;
- опише радње и способности у садашњости користећи једноставнија језичка средства
- разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на бројеве, количине и цене;
- учествује у предлагању садржаја и начина рада.

ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА	Слушање једноставнијих исказа којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; давање усменог и писаног одговора на исказану молбу коришћењем једноставнијих језичких средстава; упућивањемолби, исказивање захвалности и извињења.
ЧЕСТИТАЊЕ ПРАЗНИКА И ДРУГИХ ЗНАЧАЈНИХ ДОГАЂАЈА	Слушање једноставнијих исказа којима се честитају празници и други значајни догађаји; реаговање на упућену честитку и упућивање кратких пригодних честитки.
ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА	Слушање једноставнијих описа бића, предмета, места и појава; давање кратких описа бића, предмета, места и појава; тражење и давање информација у вези са описом бића, предмета, места и појава.
ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	Слушање једноставнијих исказа у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштавање својих и туђих потреба, осета и осећањаи (емпатично) реаговање на њих.
ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ	Слушање текстова у којима се на једноставнији начин описује положај у простору; усмено и писано тражење и давање информација о положају у простору коришћењем једноставнијих језичких средстава.
ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА	Слушање једноставнијих исказа у вези са хронолошким временоми метеоролошким приликама; усмено и писано тражење и давање информација о хронолошком времену и метеоролошким приликама коришћењем једноставнијих језичких средстава.
ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/ НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/ НЕПОСЕДОВАЊА	Слушање текстова с једноставнијим исказима за изражавање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања и реаговањена њих; усмено и писано исказивање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања коришћењем једноставнијих језичких средстава.
ИЗРАЖАВАЊЕ ИНТЕРЕСОВАЊА И ДОПАДАЊА/НЕДОПАДАЊА	Слушање текстова с једноставнијим исказима за изражавање интересовања, допадања/недопадања и реаговање на њих; усменои писано исказивање интересовања, допадања/недопадања коришћењем једноставнијих језичких средстава.
ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И СПОСОБНОСТИ У САДАШЊОСТИ	Слушање једноставнијих исказа који говоре о радњама и способностима у садашњости; описивање радњи и способности у садашњости, постављање питања и одговарање на њих, усмено и писано, коришћењем најједноставнијих језичких средстава.
ИЗРАЖАВАЊЕ БРОЈА, КОЛИЧИНЕ И ЦЕНА	Слушање једноставнијих исказа који говоре о броју, количини и цени; саопштавање броја, количине и цена; усмена и писана размена информација о броју, количини и ценама, коришћењем једноставнијих језичких средстава.

Кључни појмови садржаја: комуникативни приступ, функционална употреба језика, интеркултурност.

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Комуникативна функција	Језички садржаји
ПОЗДРАВЉАЊЕ	<i>Hi/Hello (everyone/guys)! Nice to see you again! Nice to see you too! How are you today? I'm fine, thank you, and you? I'mvery well, thanks./Not great./I'm OK.</i> <i>Good morning/afternoon/evening/night.</i> <i>Goodbye./Bye. See you (all) in 5 minutes/soon/later/tomorrow/on Monday/next week/in September/next year! Have a nice day/weekend/trip/holiday! Thanks, same to you!</i> <i>Welcome to our school/town/city!</i> Личне заменице: <i>I, you...</i> Глагол <i>to be – the Present Simple Tense.</i> Императив. Предлози са прилошким одредбама за време: <i>on, in...</i> (Интер)културни садржаји: Формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости.

ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ; ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА	<i>Which/What school do you go to? I go to (school's name) Primary School. What's the name of your school? What year/grade are you in? I'm in year 4/the fourth grade. Which class are you in? I'm in class 4₁/4a, and you? Who are they? What are their names? She's Dunja and he's Mateja. They are not in year four/the fourth grade. They're in year three/the third grade.</i> <i>This is our head teacher, Mrs Parsons. Who's that? It's Miss Herbert, she's a P.E. teacher. Who's your class teacher? Who's the class monitor? Who's absent? Everybody's present.</i> <i>Meet my new friend Dorian. He's from Greece. His father's Greek, but his mum's Serbian. He lives on an island. Where does your friend live? She's Montenegrin. She lives in the mountains. Do you live in a flat or a house?</i> <i>Peter's family are from the USA. His mum works in a restaurant. Where does his dad work?</i> <i>These are my aunt Sladana and her husband Zoran. They've got twin daughters. Those are my uncle Miodrag and his wife Ana. How many children have they got? They've got three sons. What are your cousins' names? How old are they?</i> <i>It's Marija's eleventh birthday today./She's 11 today. When's your birthday? It's in May/on 5th May/May 5th.</i> <i>Who's the winner of the competition?</i> <i>Who's the world skateboarding champion?</i> <i>Who are the characters in the story? Who are they? The boys'/girls'/children's names are...</i> <i>Tell me about your family/friends.</i> Личне заменице: <i>I, you...</i> Присвојни придеви: <i>my, your...</i> Показне заменице: <i>this/that, these/those.</i> Have got за изражавање поседовања. <i>The Present Simple Tense.</i> Питања са <i>Who/What/Which/Where/When/How (old/many).</i> Правилна множина именица: <i>daughter-daughters, son-sons...</i> Неправилна множина основних именица: <i>child – children...</i> Предлози са прилошким одредбама за место: <i>from, in, on...</i> Предлози са прилошким одредбама за време: <i>in, on...</i> Саксонски генитив са именицама у јединици/множини. Употреба/изостављање чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом, са редним бројевима, као и са основним географским појмовима. Императив. Основни бројеви 0–100. Редни бројеви 1–30. (Интер)културни садржаји: Устаљена правила учтивости; употреба титула уз презимена (<i>Mr, Mrs, Miss</i>); конвенције у писању/изговору датума; разлике између британске и америчке варијанте енглеског језика у изговору, лексичком фонду и правопису.
--	--

РАЗУМЕВАЊЕ, ТРАЖЕЊЕ И ДАВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИХ УПУТСТАВА, НАЛОГА И УПОЗОРЕЊА	<i>Hurry up! We're late for school!</i> <i>Stand up! Sit down! Sit up straight!</i> <i>Take out your books/notebooks! Put them down/away!</i> <i>Get quiet, everyone!</i> <i>Which page? Turn to page 20./Page 20, everyone!</i> <i>Whose turn is it? It's Stefan and Filip's turn!</i> <i>Listen to the question! Listen and tick or cross. Put up your hand when you finish!</i> <i>Complete the sentence/dialogue/description.</i> <i>Describe your room/house. Make a project about your town.</i> <i>Let's take some photos of the new lab for our school website. E-mail the photos to the ICT teacher.</i> <i>Put the forks on the left side and knives and spoons on the right side of the plate. How many forks/knives/spoons? Place the</i> <i>teaspoon on the saucer.</i> <i>Put the candle inside the pumpkin! What's next?</i> <i>Look at my school report card! It's all 5s/As!</i> <i>Look at the shooting star! Make a wish!</i> <i>Don't sit down! Don't talk in class! Don't open the window – it's cold in here! Don't touch that – it's hot! Watch out! The floor</i> <i>is wet.</i> <i>Take off your shoes! Put on your trainers! Be quick!</i> <i>Let's practise! Just a second/moment/minute, please! Ready, steady, go!</i> <i>Time to eat, everyone! Ask the dinner/cleaning ladies.</i> <i>Come in! Come back! No way! Go away! Stop it! Leave me alone!</i> <i>Move over! Make way!</i> <i>Stop! We can't cross the road here! The traffic light is red!</i> <i>Say hello/goodbye! Say "Cheese"! Wave goodbye!</i> <i>Anyone else? Is that all? That's all for today!</i> Императив. Питања са <i>What/Which/Whose/How many/much...</i> Правилна множина именица: <i>book-books, notebook-notebooks...</i> Множина именица које се заврша вају на -y, -o, f/fe: <i>photo-photos, knife-knives...</i> Саксонски генитив са именицама у јединици/множини. Употреба чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом. Бројеви 0–100. (Интер)културни садржаји: Поштовање основних правила учтивости.
ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ	<i>Look! There's a game on the playing field/in the playground! Come on, let's go and watch! Sorry, I can't, I don't have/haven't got</i> <i>time.</i> <i>Let's play hide and seek! I hate hide and seek, let's go swimming!</i> <i>How about rollerblading/riding bikes? Let's do eeny-meeny-miny-moe to decide! OK then!</i> <i>Are you coming to the swimming pool with us? No, I'm not, I've got a cold.</i> <i>Can you join our team and play with us? Great! I love handball! Welcome to the team! Come with us!/Sorry, I can't play</i> <i>handball. I don't know the rules.</i> <i>Let's buy a present for Luka. What/How about a CD? That's a good/great idea!</i> <i>Let's make/write birthday/Mother's Day/New Year/Christmas cards!</i> Императив Модални глагол <i>can</i> за изражавање предлога и способности. <i>Have got.</i> <i>The Present Simple Tense.</i> <i>The Present Continuous Tense.</i> <i>What/How about.</i> Употреба/изостављање чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом, као и са називима игара/хобија/спорта. (Интер)културни садржаји: Прикладно позивање и прихватање/одбијање позива; прослава рођендана, игре, забава и разонода.
ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА	<i>Can/May I have a whiteboard marker/pen, please? Yes, here you are/here it is. Thank you/Thanks. You're welcome.Can I</i> <i>sharpen my pencil? Of course you can.</i> <i>Excuse me, teacher, can you repeat the last sentence, please?</i> <i>Can you spell that for me, please?</i> <i>Can/May I insert the disc?</i> <i>Can/May we sit down here? No, they are Nikola's and Ema's seats.</i> <i>Can I have my ball back? Sorry, it's those boys' ball.</i> <i>Can I touch the animals? No, you can't, it's dangerous.</i> <i>Can you pass the salt, please?</i> <i>Can I have a slice of bread?</i> <i>Thanks a lot. Thank you for your help/everything.</i> <i>I'm sorry I'm late. Can you help me with these boxes, please? Oh sorry, I'm in a hurry. I'm late for my piano class.</i> Модални глаголи за изражавање молбе: <i>can/may</i>. Саксонски генитив са именицама у јединици/множини. (Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.

ЧЕСТИТАЊЕ ПРАЗНИКА И ДРУГИХ ЗНАЧАЈНИХ ДОГАЂАЈА	<i>Best wishes for the New Year. I wish you a merry Christmas and many gifts from Santa Claus. Dear Family, I love you so much and that's why I'm sending this card.</i> <i>Happy Easter to you and your family. Hope you have a wonderful day!</i> <i>Happy Mother's Day! Happy Women's Day! Happy Saint Sava's Day! Happy teachers' Day! Happy April Fools' Day! Happy Halloween! Happy Holiday!</i> <i>We wish you a great school year! We wish you good teachers and new friends!</i> Правилна множина именица: <i>teacher-teachers</i>... Неправилна множина основних именица: <i>woman-women</i>... Саксонски генитив са именицама у једини/множини. (Интер)културни садржаји: Најзначајнији празници и догађаји и начини обележавања/прославе.
ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА	<i>I'm small but strong! My friends are brave and clever. Maša's polite. She's an intelligent girl. That boy isn't nice. Our teacher is kind but strict.</i> <i>This homework is easy. Those exercises are hard. Easy peasy! It's a piece of cake! It's a lie! It's true! That's fair/unfair!</i> <i>Which is your bag, Sam? The blue bag, Sir/Mr Wilson.</i> <i>Which girl is Sophie? She's wearing large earrings and sunglasses.</i> <i>What's the weather like? It's hot and sunny/cold and windy today. It's raining cats and dogs!</i> <i>On my birthday I usually have a party with my friends from school. How do you celebrate your birthday? On Women's Day we usually give flowers or small presents to our mums, aunts and grannies.</i> <i>We celebrate Saint Sava's Day in our school. It's on 27th January. I'm in the school play this year!</i> <i>April Fools' Day is a special day for jokes and tricks. In fact, it's only half a day because April Fools' Day finishes at midday. No more jokes after lunchtime, please!</i> <i>Every year at New Year we have a party.</i> <i>On Easter Sunday we always have a basket of eggs on the table and we eat special food. Do you eat special food on Easter Sunday in your country?</i> <i>On Halloween children in Britain and America often dress up as witches or ghosts and play 'trick or treat'. Halloween games are fun. What a great pumpkin lantern!</i> <i>Weekdays aren't fun!</i> <i>My home is a typical Serbian house. There's a living room, a kitchen, two bedrooms, a bathroom, an attic, and a small garden in front of the house. It's got lots of windows, so it's very light! The attic is spooky. There aren't any windows, so it's very dark. What's your home like?</i> <i>James Bond is a famous British spy. He's clever and good-looking. Prince Marko is a Serbian national hero. There are a lot of poems about him.</i> <i>The colours of the Serbian flag are red, blue and white. What are the colours of your country's flag? How many stars are there on the American flag? There are 50 stars.</i> <i>London stands/lies on the Thames River. Belgrade stands/lies on the Sava and the Danube Rivers.</i> <i>Tell me about your town/country.</i> Глаголи <i>have got, to be</i> за давање описа. Показне заменице: <i>this/that, these/those</i>. Егзистенцијално <i>There is/are</i>. Питања са <i>Who/What/Which/Where/How many...</i> Правилна множина именица и неправилна множина основних именица. Употреба/изостављање чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом, као и са основним географским појмовима, са редним бројевима и са називима празника. Редни бројеви 1–30. (Интер)културни садржаји: Познате личности из области спорта, глуме, музике, књижевности, националне историје; престонице и препознатљива обележја земаља енглеског говорног подручја.
ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	<i>What's the matter? Are you OK/alright? Is everything OK/alright...? I'm feeling/I feel bad. Here, have a glass of water/orange!</i> <i>I'm feeling/I feel crazy. Don't be silly! I'm angry with you. I'm sorry about that!</i> <i>I'm so happy/glad for you! Bravo! Well done! Thanks.</i> <i>Oh, I love you so much!</i> <i>I'm sorry for your loss. Do you need a hug?</i> <i>Nina's unhappy. She misses her cat. I'm sorry for her cat. We're worried. We're having an English test today. Good luck!</i> <i>Aleksa's upset. He doesn't know the answer. Bad luck! Don't worry! We are always excited on holidays.</i> <i>I don't care! It doesn't matter!</i> <i>The Present Simple Tense.</i> <i>The Present Continuous Tense.</i> Императив. (Интер)културни садржаји: Правила учтиве комуникације.

ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ	Our school is opposite the park. <i>Where's your classroom? It's on the ground/first/second floor. It's between the language lab and the music room.</i> <i>The school canteen is downstairs, next to the gym. It's the third door on the left/right.</i> <i>The library is upstairs.</i> <i>There's a garden in front of/behind my house.</i> <i>Where are my new CDs? They are on the bookshelves/on the top/bottom shelf.</i> <i>The cat's hiding under the bed.</i> <i>Where's Zoja? She's at Una and Tea's house.</i> <i>Excuse me, I'm looking for the cinema./Where's the cinema? Go straight on/past the shops. Turn left/right at the cafe. It's on the left/right.</i> <i>Where are the famous monuments in your city/town? Madame Tussauds is a famous wax museum in London. Where are the famous museums in your country?</i> Предлози, прилози и прилошки изрази за изражавање положаја и просторних односа: <i>in, on, at, next to, under, in front of, behind, between, opposite, here, there, downstairs, upstairs, (on the) left/right, straight on/past...</i> Питања са <i>Where</i>. Употреба/изостављање чланова приликом првог спомињања неког појма и са појмовима који су одређени контекстом, са редним бројевима, као и са основним географским појмовима. Редни бројеви 1–30. (Интер)културни садржаји: Препознатљива обележја земаља енглеског говорног подручја.
ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА	<i>What's the date today? It's 3rd March.</i> <i>When's your School Day? It's on 15th November.</i> <i>What time is it now? It's 10.05. It's time for my Maths class.</i> <i>When does the fifth class start/finish? It starts/finishes at half past 12. What time does the ice rink open? What time does it close?</i> <i>On school days I get up at 6.50. We have breakfast between 7 and 7.30. My school day starts at 8 o'clock in the morning and finishes at half past 1. There is a break between 9.30 and 10. What time does your school start/finish? What time do you have breaks?</i> <i>In the afternoon I go to my volleyball practice. I train for an hour. I meet my friends at the weekend. We go on holiday in summer.</i> <i>There are two terms in the school year in my country. The first term starts in September and finishes in January. The second term starts in February and finishes in June.</i> <i>When does spring/summer/autumn/winter start? It's usually warm and rainy in spring. Winters in Canada are very cold and snowy.</i> <i>On 31st October people around the world celebrate Halloween. When are your favourite celebrations/festivals? In Australia Easter isn't in spring – it's in autumn!</i> Питања са <i>What/When/What time</i>. Предлози за изражавање времена: <i>at, on, to, past, between...</i> Употреба/изостављање чланова у изразима <i>in the morning/afternoon/evening, at the weekend/at weekends, have breakfast/lunch/dinner, by bus/car/bike, go on holiday</i> и сл., као и са редним бројевима, месецима, годишњим добрима и називима празника. Редни бројеви 1–30. (Интер)културни садржаји: Конвенције у писању/изговору датума; конвенције у саопштавању времена; радна недеља и викенд.
ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/НЕПОСЕДОВАЊА	<i>I haven't got/don't have my homework today.</i> <i>Has anyone got/Does anyone have wet wipes? Who's got a paper tissue?</i> <i>What have you got for lunch?</i> <i>Whose are these jackets? They are Adrijan's and Petar's/my friends' jackets.</i> Присвојни придеви: <i>my, your...</i> Показне заменице: <i>this/that, these/those</i>. <i>Have got</i> за изражавање припадања/поседовања. <i>The Present Simple Tense</i> глагола <i>be/have</i>. Саксонски генитив са именицама у једнини/множини. (Интер)културни садржаји: Породица, пријатељи, однос према својој и туђој имовини.
ИЗРАЖАВАЊЕ ИНТЕРЕСОВАЊА И ДОПАДАЊА/НЕДОПАДАЊА	<i>What's your favourite book? It's "Charlie and the Chocolate Factory" by Roald Dahl, British writer. Why do you like it? It's fun and interesting.</i> <i>Dodgeball is my favourite P.E. game. Why? Because it's exciting. What's your favourite P.E. activity?</i> <i>My brother's crazy about water sports! He thinks/says they're cool. What about you? Do you like dancing? Yes, I love it./No, I hate it. What do you like doing at the weekend?</i> <i>How do you like the new game? It's boring/fantastic.</i> <i>I love doughnuts. They are yummy! This pizza's delicious/disgusting. Chips are my favourite food! I don't like Halloween. Tricks are scary. I love national celebrations. They are fun!</i> <i>The Present Simple Tense</i> глагола <i>be/like/love/hate</i>. Питања са <i>Who/What/Which/How</i>. Употреба/изостављање чланова са називима игара/хобија/спорта/празника. (Интер)културни садржаји: Конвенције у писању знакова навода; разлике између британске и америчке варијанте енглеског језика у изговору, лексичком фонду и правопису; интересовања, хобији.

ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И СПОСОБНОСТИ У САДАШЊОСТИ	<i>What are your friends doing now/at the moment? Lazar's helping Magdalena with her homework. Maksim's talking on his mobile phone. Teodora's looking for her eraser. What are you looking for/at? Why's Vanja crying? I don't know. Why are they smiling? You're joking! I'm having fun with my friends!</i> <i>I can do a lot of things. I can talk about my family. I can write, but I can't spell! I can say hello and goodbye in German. Who/What can you see? Can you hear something?</i> <i>I don't walk to school, I go by bus. My friend Anastasija goes by car. I listen to music on the bus.</i> <i>We usually have soup, salad, potatoes and some meat for lunch. What does your family have for breakfast/lunch/dinner? In the UK children start school at the age of 5, but in my country they start school at the age of 7.</i> <i>The Queen of England lives in Buckingham Palace. Where does the American President live? He lives in the White House.</i> <i>The Present Continuous Tense</i> за изражавање тренутних радњи. <i>The Present Simple Tense</i> за описивање уобичајених радњи. Модални глагол <i>can</i> за изражавање способности. Питања са <i>What/Where/When/How many...</i> Употреба/изостављање чланова и у изразима <i>at the moment, at the weekend/at weekends, go/walk to school, start/finish school, have fun, by bus/car/bike</i> и сл. (Интер)културни садржаји: Породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; обичаји и начин живљења људи у земљама енглеског говорног подручја.
ИЗРАЖАВАЊЕ БРОЈА, КОЛИЧИНЕ И ЦЕНА	<i>This is our first day at school. Tuesday is the second day of the week.</i> <i>November is the eleventh month of the year. We live in the twenty-first century.</i> <i>Z is the twenty-sixth letter of the English alphabet.</i> <i>How many subjects have you got at school? We've got nine subjects. What about you? How many teeth have you got? I've got 24 teeth, and you?</i> <i>How tall are you? I'm 1 metre 50 cm tall.</i> <i>How old is your little brother? He's 2 and a half years old.</i> <i>Can I have 2 kilos of strawberries/a litre of yoghurt, please?</i> <i>Excuse me, how much are these bread rolls? They are 50 pence/cents/dinars each.</i> <i>How much is this dictionary? It's 15 pounds/euros.</i> Правилна множина именица: <i>subject-subjects, dinar-dinars...</i> Неправилна множина основних именица: <i>tooth-teeth...</i> Множина основних именица које се заврша вају на -y, -o, f/fe: <i>strawberry-strawberries, kilo-kilos, tomato-tomatoes...</i> Питања са <i>How much/many/old/tall...</i> Основни бројеви 0–100. Редни бројеви 1–30. Употреба одређеног члана са редним бројевима. (Интер)културни садржаји: Конвенције у писању двоцифрених бројева. Новчане валуте у земљама енглеског говорног подручја и њихове ознаке.

МАТЕМАТИКА

Циљ	Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Разред	Четврти
Годишњи фонд часова	180

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		
– прочита, запише и упореди природне бројеве и прикаже их на бројевној правој; – одреди месну вредност цифре; – изврши четири основне рачунске операције у скупу $\mathbb{N}_0$; – састави израз, израчуна вредност бројевног изрази и примени својства рачунских операција; – реши једначине и неједначине и провери тачност решења; – реши проблемски задатак користећи бројевни израз, једначину или неједначину; – процени вредност изрази са једном рачунском операцијом; – одреди вишеструке декадне јединице најближе датом броју;	БРОЈЕВИ	Скуп природних бројева са нулом. Декадни систем записивања бројева. Месна вредност цифре. Својства скупа природних бројева. Сабирање и одузимање (писмени поступак). Множење и дељење (писмени поступак). Својства рачунских операција (изражена формулама). Изрази са више операција (бројевни изрази и изрази са променљивом). Једначине и неједначине у скупу $\mathbb{N}_0$.
– прочита и запише разломке облика $\frac{m}{n}$ ($m, n \leq 10$); – упореди разломке облика $\frac{m}{n}$ са једнаким бројеоцима или имениоцима; – сабере и одузме разломке са једнаким имениоцима; – запише резултат мерења дужине децималним бројем са највише две децимале;	ГЕОМЕТРИЈА	Разломци облика $\frac{m}{n}$ ($m, n \leq 10$). Упоредивање разломака са једнаким бројеоцима. Једнакост разломака. Сабирање и одузимање разломака са једнаким имениоцима. Децимални запис броја са две децимале. Сабирање и одузимање децималних бројева.
		Квадар и коцка.

– сабере и одузме децималне бројеве са највише две децимале; – чита, користи и представља податке у табелама или графичким дијаграмима; – формира низ на основу упутства; – реши задатак применом различитих начина представљања проблема; – именује елементе и опише особине квадрата и коцке; – црта мреже и прави моделе квадрата и коцке; – препозна сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна; – прочита, упореди и претвори јединице за мерење површине и запремине; – израчуна површину квадрата и правоугаоника; – израчуна површину и запремину квадрата и коцке; – реши проблемске задатке у контексту мерења.	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	Мерење површине (m², dm², cm², mm², km², ha, a). Површина квадрата и правоугаоника. Површина квадрата и коцке. Мерење запремине (m³, dm³, cm³, mm³). Запремина квадрата и коцке.
---	-----------------------------	--

ПРИРОДА И ДРУШТВО

Циљ	Циљ учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот уњему.
Разред	Четврти
Годишњи фонд часова	72

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:			
– одреди положај и границу Србије, положај главног града и већих насеља на географској карти Србије; – одреди положај и именује природне и друштвене објекте на географској карти Србије; – повеже различите природно-географске карактеристике Србије са размештајем становништва, изгледом насеља и делатностима људи; – уважава националну и културну разноликост као основу за суживот свих грађана Републике Србије; – представи знамените личности, културна добра и природне лепоте по којима је Србија препознатљива у свету; – у дискусији даје предност коришћењу локалних производа, производа направљених од рециклираних материјала, као и коришћењу обновљивих природних ресурса; – повеже промене у изгледу свог тела и понашања са одрастањем; – планира своје дневне активности и време проведено уз ИКТ уређаје; – затражи помоћ уколико се суочи са непримерним садржајима у дигиталном окружењу; – идентификује и самостално раздваја смеше просејавањем, одливањем, цеђењем и испаравањем; – испита електричну проводљивост материјала помоћу једноставног струјног кола; – наведе примере штедљивог коришћења електричне енергије; – наведе примере употребе магнета у свакодневном животу; – наведе примере превенције и заштите од пожара; – прикаже хронолошки на ленти времена значајне историјске догађаје и личности; – опише начин живота људи кроз време користећи различите изворе информација; – представи ток и резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, презентацијом и/или цртежом и др.); – пронађе и одабере потребне информације из различитих извора (писаних, сликовних, дигиталних); – повеже резултате рада са уложеним трудом; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; – учествује у друштвено-корисним акцијама уз подршку одраслих.	МОЈА ОТАЏБИНА – РЕПУБЛИКА СРБИЈА	Природне и друштвене одлике Србије	Положај, територија, граница и симболи Србије (грб, застава и химна) и национална валута. Природне карактеристике Србије – рељеф, воде, шуме. Типичне, ретке и угрожене врсте биљака и животиња – значај и заштита. Национални паркови Србије. Друштвене карактеристике Србије (становништво, насеља и делатности). Грађани Србије (права и обавезе, демократски односи и интеркултуралност). Привредне карактеристике Србије (природни ресурси и делатности у различитим крајевима). Одржива употреба природних ресурса (извори енергије, чиста вода, чист ваздух, плодно земљиште, руде, разноврсност биљног и животињског света).
		Човек – природно и друштвено биће	Човек – природно, друштвено и свесно биће. Физичке промене у пубертету. Дигитална безбедност и последице прекомерног коришћења информационо-комуникационих технологија; непримерени садржаји.
		Материјали	Смеше (течности, храна, земљиште, ваздух). Раздвајање састојака смеше (просејавање, одливање, цеђење, испаравање). Наелектрисавање предмета од различитих материјала. Електрична проводљивост – проводници и изолатори. Рационална потрошња електричне енергије и правилно руковање електричним апаратима у домаћинству. Магнетна својства материјала (природни магнети, могућност намагнетисавања тела и својства које тада испољавају). Запаљиви материјали (ознаке за запаљиве материјале). Ваздух – кисеоник као чинилац сагоревања. Опасност и заштита од пожара.
		Прошлост Србије	Живот у далекој прошлости (долазак Словена на Балканско полуострво, области које су Срби населили; начин живота). Српска држава за време владарске породице Немањића – успон и слабљење (владари – Стефан Немања, цар Душан, цар Урош; култура, начин живота). Живот под турском влашћу (начин живота, облици пружања отпора). Настанак и развој модерне српске државе (Први и Други српски устанак – узрок и ток; вође устанка; култура, начин живота). Србија у савремено доба (Први светски рат, настанак југословенске државе, Други светски рат, промена облика владавине, распад југословенске државе и осамостаљење Србије; култура, начин живота).

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ	Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.
Разред	Четврти
Годишњи фонд часова	72 часа

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		
– поштује инструкције за припремање, одржавање и одлагање материјала и прибора; – изражава замисли, интересовања, сећања, емоције и машту традиционалним ликовним техникама; – користи амбалажу и предмете за једнократну употребу у стваралачком раду; – примени, у стваралачком раду, основна знања о композицији; – користи одабрана уметничка дела и визуелне информације као подстицај за стваралачки рад; – тумачи једноставне знаке, симболе и садржаје уметничких дела; – разговара о значају одабраног уметника, уметничког дела, споменика и музеја; – учествује у планирању и реализацији ликовног пројекта или радионице; – разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може применити.	КОМПОЗИЦИЈА	Елементи композиције – облик, боја, линија, текстура, светлина (валер). Положај елемената у композицији – хоризонтални, вертикални, дијагонални. Материјали и технике – графитна оловка, туш и четка, туш и перо, акварел, гваш, темпера, фротаж, колаж, деколаж, асамблаж, меки материјали.
	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	Хералдика – застава, грб, печат. Пиктограми. Споразумевање сликом.
	НАСЛЕЂЕ	Споменици природе и споменици културе у Србији. Археолошки локалитети, замкови и утврђења, манастири, музеји. Познати уметници и најзначајнија дела.
	СЦЕНА	Сценографија за позориште, филм и телевизију. Елементи сценографије.

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ	Циљ учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђаи културе свога и других народа.
Разред	Четврти
Годишњи фонд часова	36 часова

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		
– опише своја осећања у вези са слушањем музике; – препознаје народну и уметничку музику; – опише улогу музике у медијима; – разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – повеже карактер дела са избором инструмента и елементима музичке изражајности; – уочи контраст и понављање у музичком делу; – пева и свира по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; – примени изражајне музичке елементе; – осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу; – осмисли музички одговор на музичко питање; – осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; – изабере одговарајући музички садржај (од понуђених) према литерарном садржају;	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Композиције различитог карактера. Елементи музичке изражајности (инструмент, глас, мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Вокална и инструментална музика (композиције домаћих и страних композитора). Дела фолклорне традиције српског и других народа. Музичка прича. Музика у служби других медија. Музички бонтон. Музика и здравље.

– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – коментарише своје и туђе извођење музике; – самостално или уз помоћ одраслих користи предности дигитализације; – учествује у школским приредбама и манифестацијама.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Музичке игре (дидактичке). Певање песама различитог садржаја и карактера по слуху. Певање и свирање песама из нотног текста. Свирање песама по слуху на дејчим инструментима и/или на другим инструментима. Народни инструменти нашег и других народа. Музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дејчим инструментима и на алтернативним изворима звука. Динамика (крешендо, декрешендо). Темпо (<i>Andante. Moderato. Allegro</i>). Боја (различити гласови и инструменти). Трајање (цела нота и пауза, нота четвртине са тачком). Савладавање тонске висине и солмизације у обиму ce^1-ce^2. Тактирање у 3/4 и 4/4 такту. <i>Це-џур</i> лествица. Репетиција, прима и секунда волта.
	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Једноставна ритмичка и мелодијска пратња. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Звучна прича на основу познатих музичких садржаја, звучне ономатопеје и илустрације на краћи литерарни текст (учење у контексту). Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање мелодије на одабрани текст.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ	Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.
Разред	Четврти
Годишњи фонд часова	108

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
– примени општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); – правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – правилно држи тело; – самостално коригује неправилно држање; – правилно подиже, носи и спушта терет; – изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; – изведе дејчи и народни плес; – користи терминологију вежбања; – поштује правила понашања на вежбаљима; – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – поштује и примени правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; – прати промене у сопственој тежини и висини; – сагледа резултате физичких способности; – препозна здравствено стање када не треба да вежба; – примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања, као и у другим ситуацијама; – уредно одржава простор у коме живи и борави; – увиди значај правилне исхране за вежбање; – повеже различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета и кретања; – користи научена вежбања у рекреацији породице; – правилно реагује у случају повреде у школи; – вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању; – учествује у предлагању садржаја и начина рада.	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		Вежбе за развој снаге са реквизитима и без реквизита. Вежбе за развој покретљивости са реквизитима и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације. Национална батерија тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности. Моторичке вештине и игре у развоју моторичких способности
	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Атлетика	Технике трчања. Истрајно трчање. Скок удаљ згрчном техником. Бацање лоптице из залета. Скок увис прекорачном техником. Тробој.
		Спортска гимнастика	Основни садржаји Вежбе на тлу: вежбе и комбинације. Прескоци и скокови (прескок разношка). Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе са променама висова и упора. Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди. Проширени садржаји Вежбе на тлу: – летећи колуз из места. – састав.
		Основе тимских, спортских и елементарних игара	Мини–рукомет. Футсал – „мали фудбал”. Основни елементи кошарке и мини-кошарка. Основни елементи одбојке. Јацент.
		Плес и ритмика	Вежбе са вијаџом. Вежбе са лоптом. Вежбе са обручем. Народно коло „Моравац”. Народно коло из краја у којем се школа налази.
		Пливање	Основна обука пливања. Скок на ноге.
		Полигони	Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Култура вежбања и играња	Основна правила вежбања. Основна правила мини– – рукомета, футсала, кошарке, мини-кошарке и одбојке. Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара. Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз, толеранција). Значај вежбања у породици. Вежбање у слободно време.

		Здравствено васпитање	Правилно држање тела и здравље. Значај вежбања за правилан рад срца и плућа. Мишићи и зглобови тела. Хигијена простора за вежбање. Исхрана и вежбање. Значај лекарских прегледа за вежбање. Поступање у случају повреде (обавестити наставника и др.).
--	--	--------------------------	--

ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Област/тема		
Ред. број	Назив	Исходипредмета Накрајуразредаученикћебити у стањуда:
1.	Дигитално друштво	– променивеличину и бојутекста, подебљага, искоси и подвуче у програмузаобрадутекста; – исече, копира и налепиисечени/копиранитекстна одговарајућеместо у програмузаобрадутекста; – уметнеслику у текст, додајојоквир и позиционирајенажељениначин у односунатекст у програмуза обрадутекста; – активноучествује у наставномпројектучијипродуктпредстављаграматичкикоректантекстуалнидокумент намењенпознатојпублицикојисадржисликесатекстуалнимобјашњењима и информацијекојесупронађененаинтернету;
2.	Безбедно коришћење дигиталних уређаја	– активноучествује у наставномпројектукојимсепромовишебезбедно и одговорнопонашањеприликом коришћењаинтернета; – сарађујесаосталимчлановимагрупе у свимфазамапројектногзадатка; – вреднујесвојуулогу у групиприизрадипројектногзадаткаи активностиизсвогзадужења;
3.	Алгоритамск и начин размшљања	– утврдиштајерезултатизвршавањадатогједноставногалгоритмакојисадржипонављање и гранање; – уочи и исправигрешку у једноставномалгоритмукојисадржипонављање и гранање; – креирапрограм у визуелномпрограмскомјезикунаосновудатогједноставногалгоритмакојисадржи понављање и гранање; – примениблоковеаритметичкихоператораприкреирањупрограма у визуелномпрограмскомјезику; – предвидисадржајпроменљивенаосновуинтеракцијекорисникасапрограмом (нпр. блокПитај и чекај и блокОдговор) у датомједноставномпрограму; – креирапрограм у комеостварујеинтеракцијусакорисником, користећипроменљиве, узпомоћнаставника.

6.2.Изборни програми у четвртном разреду

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ

Циљ наставе и учења Грађанског васпитања је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске и локалне заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

ИСХОДИ По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– разликује примере одговорног и неодговорног понашања људи према животној средини; – се понаша у свакодневним ситуацијама на начин који уважава животну средину и рационалну потрошњу ресурса; – образложи важност информисања о стању животне средине и начинима њене заштите; – аргументује добити од заједничког живота људи припадника различитих култура; – наведе елементе традиције и културе свог народа и покаже интересовање и поштовање за друге културе и традиције; – образложи значај подршке избеглицама и мигрантима да у новој средини сачувају свој језик, традицију, културу; – наведе примере из свакодневног живота којима се илуструје сусретање различитих култура; – дискутује о томе како непознавање других култура утиче на настанак стереотипа, предрасуда и дискриминације; – препознаје примере прекомерне потрошње; – препознаје у медијима поруке које подстичу прекомерну потрошњу, посебно деце и младих; – критички разматра појаву бацања хране и расипања воде; – процењује важне чињенице о производима које купује читајући декларацију и води рачуна о односу цене и квалитета; – испољи заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; – учествује у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији вредновању.	ЉУДСКА ПРАВА Ја и други на планети Земљи	Планета Земља припада свима који на њој живе Узајамни утицај природе и човека. Потребе појединца и опште добро – задовољавање људских потреба без угрожавања будућих генерација. Одговоран однос према свету у коме живимо – <i>Мисли глобално делуј локално.</i> Право на здраву животну средину Трећа генерација људских права. Вредности на којима почива – право на живот у здравој животној средини; право на одржив економски развој; право на рационално коришћење природних и енергетских ресурса; право на спречавање свих облика загађивања животне средине; право на доступност информација о стању животне средине.
	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Култура и традиција	Култура и традиција Материјално и нематеријално наслеђе једне заједнице настало под утицајем свих народа који су ту живели и сада живе. Културни идентитет Неговање традиције и културе сопственог народа и поштовање традиције и културе других. Мултикултуралност и интеркултуралност Живот поред људи других култура или заједнички живот са њима. Избеглице и мигранти Невољно кретање људи из једне у другу културну заједницу. Непознавање других култура као основ за развој стереотипа, предрасуда и дискриминације. Уклопити се у нову средину, а сачувати свој културни идентитет. Сусретање култура Сусретање и прожимање различитих култура без губљења културног идентитета.

	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Прекомерна потрошња	Потрошачко друштво Стварне потребе и прекомерна потрошња. Неравнотежа – гладни и жедни у свету у којем се храна баца а вода расипа. Амбалажа важнија од садржаја – гомилање отпада. Притисак произвођача – нови модели новог модела. Деца – омиљена циљна група произвођача. Медији и потрошачка култура Поруке медија у подстицању потрошње. Деца у рекламама. Права потрошача Информације од значаја за потрошаче. Однос цене и квалитета производа. Права и одговорност потрошача. Заштита потрошачких права.
	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Еколошка акција	Планирање и извођење еколошке акције Одређивање циља и израда плана акције. Извођење и документовање акције. Промоција акције на нивоу школе. Вредновање акције.

ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Циљ учења предмета	<u>ЦИЉЕВИ верске наставе, као изборног предмета јесу да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство цркве на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Притом упознавање ученика са вером и духовним искуствима сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице треба да се остварује у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и философских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.</u>
--------------------	---

НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Исходи:	Међупредметне компетенције
Увод	<u>Когнитивни аспект:</u> да разуме основна сазнања о темама које ће се обрађивати на настави Православног катихизиса <u>Афективни аспект:</u> бити подстакнут да активно учествује на часовима верске наставе	одговоран однос према <u>ОКОЛИНИ;</u>
Црква је наш избор	<u>Когнитивни аспект:</u> - моћи да опише и објасни значење појма заједнице као и његов однос према њему блиским особама (породици) - моћи да препозна да не можемо једни без других - знати да нас љубав повезује са другима - знати да се правилно осени крсним знаком - знати да је Бог Света Тројица (Заједница)	<u>сарадња;</u>
Христос нас све зове	<u>Когнитивни аспект:</u> - знати да заједница са Богом почива на слободи - знати да је послушност израз љубави - моћи да препозна да је даривање плод љубави - моћи да сазна да је молитва разговор са Богом - моћи да усвоји текст молитве Оче наш - знати да је Бог Отац створио свет из љубави - моћи да препозна да је наш живот Божји дар - знати да Бог жели да живимо у заједници са Њим <u>Афективни аспект:</u> - показивати жељу да љубав исказује на конкретан начин бити мотивисан да љубав према Богу изражава молитвом	<u>естетичка компетенција;</u>
Диван је Бог у светима својим	<u>Когнитивни аспект:</u> моћи да препозна основне догађаје библијске приповести о Христовом рођењу	<u>естетичка компетенција;</u>
Значај врлинског живота	<u>Когнитивни аспект:</u> моћи да опише појединости библијске повести о стварању света	одговорно учешће у <u>демократском друштву;</u>

	• моћи да разликује оно што је Бог створио од онога што је човек направио на примерима из непосредног окружења • знати зашто за Бога кажемо да је Творац моћи да објасни, на елементарном нивоу, повезаност људи и природе	
Са нама је Бог	<u>Когнитивни аспект:</u> • упознати Христово учење као „учење“ о љубави и праштању (на примерима из јеванђељских прича) • препознати и разумети да је права љубав када је показујемо делима • усвојити садржај и мелодију песме „Знаш ли ко те љуби силно“ • бити у могућности да опише појединости библијске повести о Христовом Васкрсењу • препознати и именовати главне личности из библијске приче о Христовом Васкрсењу (уз помоћ иконе празника и по кључним симболима)	<u>сарадња:</u>

КАТОЛИЧКИ ВЈЕРОНАУК

Циљ учења предмета	Циљ наставе католичког веронаука је да увод у веру која је за кршћане темељна, а то је изградња црквене заједнице. Црква се не темељи на институцији као таквој него на догађајима спасења. Догађаји спасења су животу кршћана у сакраментима.
--------------------	---

НАСТАВНЕ ТЕМЕ	<u>Исходи:</u>	Међупредметне компетенције
ЗАЈЕДНИЧКИ СУСПРЕТА KÖZÖS TALÁLKOZÁSAINK	- a hittanos közösség értékes tagjának tekinti magát	1, 2, 6
САКРАМЕНТИ – ЗНАКОВИ СУСПРЕТА БОГА СА ЧОВЕКОМ A SZENTSGÉGEK – AZ ISTENNEI EMBEREKKEKEL VALÓ TALÁLKOZÁS JELEI	- megérti a jelek és szimbólumok jelentőségét saját életére nézve - olvassa a jelek és szimbólumok nyelvét - jobban megérti a bibliai szimbólumokat és azok jelentését - összekapcsolja az egyes jellegzetes szimbólumokat és gesztusokat a megfelelő szentségekkel - meg tudja nevezni mind a hét szentséget és meg tudja magyarázni mindegyik alapvető jelentését - saját szentségi életét megerősíti	1, 2, 6, 9, 11
БОЖЈИ ПОСЛАНИЦИ НА ПОЗИВАЈУ ISTEN KÜLDÖTTEI HÍVNAK MINKET	- _megérti, hogy szabad választási lehetősége van és felelősségteljesebb - _megérti, hogy ádvent az újszülött Krisztussal való személyes találkozásra hív - felfogja, hogy Jézus minden ember és nemzet megváltásáért született meg - elfogadja karácsony ünneplésének különböző formáit a különböző kultúrákban - nyitott másokkal és a másilyen emberekkel szemben, tisztelettel fordul felénk - megnyílik Jézus születésének örömteli liturgikus megünneplése felé	1, 2, 6

ДОБРО JE ЖИВЕТИ ПО РЕЧИМ БОГА ISTEN SZAVAI SZERINT ÉLNI J	- felismeri Jézus különleges emberi mivoltát és különleges kapcsolatát a Mennyei Atyával - úgy tekint Jézus nyilvános működésére, mint a Mennyei Atya emberekhez való közelségére - felismeri annak jelentőségét, hogy Jézus tanítványai vagyunk - elfogadja Jézus néhány tanítását - belátja elődei hittapasztalatainak fontosságát életére nézve - megérti az imádságnak, mint Istennel való beszélgetésnek fontosságát, hogy vele együtt haladhasson az élet útján	1, 2, 5, 6, 7, 9, 11
ПРАТИТИ ИСУСОВО ДЕЛО KÖVETJÜK JÉZUS MŰVÉT	- felismeri a szenvedés különböző formáit, melyek a gyerekeket és az embereket sújtják - többet imádkozik felebarátai szükségleteiért - megérti a keresztút üzenetét - elfogadja Krisztus halálát és feltámadását, mint az emberiség megváltásának alapvető eseményét - elfogadja Krisztus feltámadását, mint életének újdonságát - _megéli húsvét ünnepének örömét	1, 2, 5, 6, 7, 11
ГРАДИМО КРИСТОВУ ЦРКВУ KRISZTUS EGYHÁZÁT ÉPÍTJÜK	- megérti a béke és a közösség üzenetét az emberek között és saját életében - megérti, hogyan működik a Szentlélek - felismeri néhány Lélektől kapott ajándékát és készenáll a Krisztus közösségében való aktív részvételre - érti a kifejezéseket: „Jézus Krisztushoz és az egyházhoz tartozni” és „minden keresztény egysége” - elfogadja a más vallású és hitű embereket	1, 2, 6, 7, 9, 11

ГРКОКАТОЛИЧКИ ВЕРОНАУК

Циљ учења предмета	Opći ciljevi vjeronaučne nastave četvrtoga godišta - Otkriti da Bog u svojem vječnom naumu poziva i vodi svakoga čovjeka prema spasenju i traži da svatko odgovori na taj poziv - Otkriti i upoznati Božju veličinu i blagoslov u njegovim riječima i prisutnost u sakramentima i Crkvi - Izgraditi otvorenost i stav prihvatanja prema sakramentima kao znakovima susreta i jedinstva s Kristom koji daruje milosne darove, istinsku slobodu i puninu žīvota - Izgraditi osjećaj i stav poštovanja prema sakralnim stvarima i dobrima - Upoznati Kristovu poruku, učiti ići njegovim putem i oblikovati svoj život i svijet po riječima i primjeru koje nam je ostavio - Učiti i vještati život u zajednici i u svijetu kao slobodne i odgovorne osobe koje promiču mir i bratsko služenje - Vještati život u zajednici ljudi i Kristovih vjernika, u Crkvi i društvu, koje je prožeto poštovanjem i ljubavlju prema sebi i drugome - Naučiti prihvaćati i poštovati ljude različite od sebe po vjeri i naciji, jeziku i kulturi i dr.
---------------------------	--

НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Исходи:	Међупредметне компетенције
-----------------------------	-----------------------	--

NAŠI VJERONAUČNI SUSRETI	da sebe doživi kao dio zajednice vjeroučenika	1. Maternji jezik i književnost 2. Građanski odgoj 3. Narodna tradicija 4. Svet oko nas 5. Likovna kultura 6. Muzička kultura
SAKRAMENTI – ZNAKOVI SUSRETA S BOGOM I LJUDIMA	da shvati važnost znakova i simbola u vlastitom životu da čita jezik znakova i simbola bolje razumije biblijske simbole i njihovo značenje da poveže pojedine tipične simbole i geste sa odgovarajućim sakramentima da nabroji svih sedam sakramenata i protumači osnovno značenje svakog od njih da poboljša svoj sakramentalni život	1. Maternji jezik i književnost 2. Građanski odgoj 3. Narodna tradicija 4. Svet oko nas 5. Likovna kultura 6. Muzička kultura
BOŽJI NAS GLASNICI ZOVU	da shvati mogućnog slobodnog izbora i bude odgovorniji za svoje odluke da razumije Došašće kao vremena poziva na susret s novorođenim Kristom da shvati kako se Isus rodio za spasenje svakoga čovjeka i svih naroda da prihvati različite načine slavljenja Božića u različitim kulturama da zauzme stav otvorenosti i poštovanja prema drugima i drugačijima da se otvori radosti liturgijskog slavljenja Isusova rođenja	1. Maternji jezik i književnost 2. Građanski odgoj 3. Narodna tradicija 4. Svet oko nas 5. Likovna kultura 6. Muzička kultura
DOBRO JE PO BOŽJIM RIJEČIMA ŽIVJETI	da uoči posebnost Isusa kao čovjeka i njegovu posebnu povezanost sa Ocem nebeskim da shvati Kristovo javno djelovanje kao blizinu nebeskog Oca čovjeku da uoči važnost biti Isusov učenik da prihvati neke Isusove pouke da uoči važnost iskustva vjere svojih predaka da shvati važnost molitve, razgovora s Bogom, kako bi s njim mogao zajedno ići kroz život	1. Maternji jezik i književnost 2. Građanski odgoj 3. Narodna tradicija 4. Svet oko nas 5. Likovna kultura 6. Muzička kultura
SLIJEDIMO ISUSOVO DJELO	da uoči različite oblike patnje koje pogađaju djecu i ljude da se više moli za potrebe svojih bližnjih da prihvati poruku križnoga puta da prihvati Kristovu smrt i uskrsnuće kao temeljni događaj spasenja svih ljudi da prihvati Kristovo uskrsnuće kao novost svoga života da doživi radost blagdana Uskrsa	1. Maternji jezik i književnost 2. Građanski odgoj 3. Narodna tradicija 4. Svet oko nas 5. Likovna kultura 6. Muzička kultura
GRADIMO KRISTOVU CRKVVU	da razumije poruku mira i zajedništva među ljudima i u svom životu da shvati način djelovanja Duha Svetoga da uoči neke svoje darove i da zauzme stav spremnosti i sudionništva u izgradnji zajednice Kristovih vjernika da razumije pojmove „pripadati Isusu Kristu i Crkvi— i „jedinstvo svih kršćana— da prihvati ljude drugih vjerskih zajednica i vjeroispovijesti	1. Maternji jezik i književnost 2. Građanski odgoj 3. Narodna tradicija 4. Svet oko nas 5. Likovna kultura 6. Muzička kultura

MAGYAR NYELV – ANYANYELV A NEMZETI KULTÚRA ELEMÉIVEL

Cél

A magyar nyelv – anyanyelvápolás tanításának célja, hogy a szerb nyelvű tagozatra járó magyar anyanyelvű tanulók elsajátítsák a magyar nyelv alapvető nyelvhasználati szabályait, és megfelelő módon tudják magukat kifejezni szóban, tudatosuljon bennük az anyanyelv fontossága a nemzeti identitás megőrzés szempontjából.

Osztály

negyedik

Évi óraszám

72 óra

KIMENET A tanév végére a tanuló:	RÉSZTERÜLET/TÉMA	TARTALOM
-------------------------------------	------------------	----------

– Felismeri a verset, az elbeszélést és a mesét (tanmese és tündérmese); – meghatározza a szöveg témáját; – meghatározza a szöveg számára kevésbé érthető tartalmi elemeit; – meghatározza a szöveg cselekményét, annak idejét és helyét; – elsajátítja a hangos és néma olvasás technikáját; – felismeri a szereplőket, és meg tudja különböztetni őket a pozitív és negatív tulajdonságaik alapján; – képes rövid szöveget értelmezni; – felismeri a versszakot, a verssort és a rímet.	IRODALOM	ISKOLAI OLVASMÁNYOK Költészet: 1. Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz 2. Varró Dániel: Túl a Maszat-hegyen (versrészletek) 3. WeöresSándor: Galagonya 4. Fehér Ferenc: Bácskai tájkép 5. Brasnyó István: Nem szeretnék lakni szürke házban 6. József Attila: Betlehemi királyok 7. Tóth Krisztina: Állatságok (versválogatás) Próza: 1. Kosztolányi Dezső: Tükrőrponty 2. Janikovszky Éva: Dani meg a csuka 3. Gyurkovics Tibor: Az én barátom 4. Kányádi Sándor: A kisfiú hiányzik 5. Csukás István: Tapintat és egyéb lelki finomságok 6. Darvasi László: Daru Dénes 7. Lackfi János: Málnafolt 8. Csoóri Sándor: Kicsi néném (részlet) 9. JanikovszkyÉva: Örülj, hogy lány! (részlet) 10. JanikovszkyÉva: Örülj, hogy fiú! (részlet) Népköltészeti alkotások: Közmondások, szólások, népi mondókák és gyermekjátékok, találós kérdések, sorolók és ünnepköszöntők. Dramai szövegek: – Mátyás király meg az igazmondó juhász – drámai szövegek gyermeklapokból Tudományos és ismeretterjesztő szövegek – A magyar nemzeti kultúra elemeivel kapcsolatos szövegek. – Válogatás a gyermekenciklopédiák és a gyermeklapok szövegeiből. KIEGÉSZÍTŐ IRODALOM: (a felsorolt művek közül három kerülhet feldolgozásra) 1. Juhász Ferenc: Nagymama 2. Dušan Radović: A szőke nyuszi 3. Csáki szalmája (magyar monda) 4. Mátyás király meg az igazmondó juhász 5. A tulipánná változott királyfi (magyar népmese) 6. A rátóti csikótojás (magyar népmese) 7. Az állatok nyelvén tudó juhász (magyar népmese) 8. Weöres Sándor: Suttog a fenyves 9. Domonkos István: Eperfa 10. A tulipánná változott királyfi (magyar népmese) 11. Fekete István: A bizonyítvány Irodalomelméleti fogalmak: – vers; – rím; – hasonlat, megszemélyesítés, – metafora; – mese (népmese, műmese); – a cselekmény; helye és ideje; – a mű szereplője – külső és belső tulajdonságai és cselekedetei; – drámai szöveg a gyerekeknek; – elbeszélő és leíró rész, párbeszéd; – tréfás vers; – a humor; – tanmese; – találós kérdés.
--	--	--

– Felismeri, megkülönbözteti és alkalmazza a kijelentő, a kérdő és a felszólító mondatokat a beszédben és az írásban; – helyesen használja a megtanult rokon értelmű szavakat és az ellentétes jelentésű szavakat; – odafigyel a helyes szórendre; – megkülönbözteti a különféle időben végbemenő cselekvéseket, történéseket; – az igekötőket megfelelően használja; – helyesen használja az igeidőket beszédben és írásban; – felismeri a köznevet és a tulajdonnevet, és helyesen írja le őket; – képes többes számú főneveket alkotni; – alkalmazni tudja a melléknevet a nyelvhasználatban; – megérti a névmások (személyes, mutató, kérdő) alkalmazásait a beszédben és a szövegben; – a hosszú magánhangzókat és mássalhangzókat helyesen használja írásban; – a j hangot biztonságosan jelöli a tanult szófajok körében.	NYELV Nyelvtan és helyesírás	Csoportmunka, nyelvi játékok alkalmazása. A szerb nyelv hangrendszerétől eltérő magyar hangok ejtésének gyakorlása. Mondókák, versek hangosan történő felolvasása. A hosszú magánhangzók és mássalhangzók minél pontosabb kiejtésének begyakorlása. Beszélgetés. Párbeszéd folytatása játék keretében, illetve ismert szöveggel kapcsolatban. Képek alapján történet elmondása. Olvasmány alapján történet elmondása és leírása. Nyelvhelyességi gyakorlatok. Saját élmény, tapasztalat, vélemény megfogalmazása szóban. Hibás szövegek javítása. Üzenet írása. Saját élmény megfogalmazása, leírása. Helyesírási gyakorlatok.
– Alkalmazza az alapvető szóbeli kifejezőmódot tartalom elmondásakor és, elbeszéléskor; – írásra eléri az automatizáltság kezdeti fokát; – verset mond, kifejezően olvas, képes dramatizált szöveg reprodukálására, eljátszására; – alkalmazza az elsajátított rokon értelmű, valamint az ellentétes jelentésű szavakat; – felismeri a mindennapi szóhasználatban a szavak jelentését; – a lineáris szövegben megtalálja az ismeretlen kifejezéseket, fontos információkat; – képes szavakat, kifejezéseket gyűjteni megadott témával kapcsolatban; – képes mondatokat alkotni adott szavakkal, kifejezésekkel; – kifejezőmódját a kommunikációs helyzetnek megfelelően választja meg; – elbeszélő fogalmazást tud készíteni élmény alapján, vagy egy szöveg tartalmáról; – képes életkorának és nyelvi szintjének megfelelő tömörséggel kifejezni gondolatait; – helyesen tagolja a szöveget, makroszerkezeti egységekre tudja osztani; – levelet és képeslapot, üdvözlőlapot tud megfogalmazni.	NYELVI KULTÚRA	A szóbeli és az írásbeli kifejezés formái: teljes szöveg vagy egy részlet tartalmának elbeszélése (megadott vázlat segítségével). Helyesírási gyakorlatok: tollbamondás; a nagybetű és az írásjelek. Beszédgyakorlatok: versmondás, kifejező olvasás, dramatizált szöveg előadása, elbeszélés vagy mese tartalmának elmondása, színpadi előadás stb. A rokonértelmű szavak felismerése, és alkalmazása a gyakorlatokban; Az új szavak beépítése a mindennapi beszédbe és írásba. Szituatív beszédhelyzetek dramatizálása. Irodalmi és nem irodalmi szövegek. Szókincsfejlesztő gyakorlatok: szólánc alkotása; tárgykörös szógyűjtés. Nyelvi gyakorlatok: mondatok kiegészítése; mondatbővítés; ötsoros; keresztretjtvény; asszociációs játékok. Írásbeli és szóbeli gyakorlatok.A cím és a bekezdés. Bevezetés, tárgyalás, befejezés. Elbeszélő fogalmazás. Iskolai és házi feladatok: Rövidebb 10-12 mondatos fogalmazás. A levél, üdvözlőlap, képeslap formai jegyei. A megszólítás. A címzés.

РУСКИ ЯЗИК З ЕЛЕМЕНТАМИ НАЦИОНАЛНЕЙ КУЛТУРИ

Циль Руснацох.	Циль настави и учения руского языка з елементами националней културито попсцигнуц таки ступень розвою комуникативних схопносцох школяра же би вон самостойно применяовал схопносни висловйованя у стандартних и фахових комуникативних ситуацийох (у складзе зоз тематичнм минимумом и у писаней форми), пестовал национални и културни идентитет, етнічне самопочитиванє и упознаванє школярох зоз елементами традиції, култури и обичайох
Класа	Штварта
Рочни фонд годзинох	72 години

ИСХОДИ	ОБЛАСЦ / ТЕМА	ЗМІСТИ
По законченей теми/обласци школяр годзен:		

– прецизно одредзиц место и час збування подійох у літературним ділу – описац подоби и ситуації у літературним ділу – окрем буквалного и основного значеня словох розумиц и пренешене значене словох – зоз одвитуюцима словами меновац животну реалносц – прецизно зоз одвитуюцима словами меновац животни ситуації и зявеня – розумиц взаїмносц причинох и пошлїдкох у поступкох – анализовац чувства и розположеня особох у літературних ділох – дац свойо думанє о пречитаним літературним ділу, або о одпатреной театралней представи – поцагнуц паралелу медзи приповедку и драмским текстом – хасновац научени поуки зоз присловкох	КНІЖОВНОСЦ	Школка лектира Поезия Яков Кишюгас, <i>Черешньов квиток</i> 1. М. Будински, <i>Наисце ше боїм</i> 2. М. Римар, <i>Ми би сцели</i> 3. М. Римар, <i>Седми поверх</i> 4. Яков Кишюгас, <i>Ходзим, видзим, чуєм чувствуєм</i> М. Ковач, <i>Кандур и тацок</i> 5. М. Скубан, <i>Шицко змотане</i> 6. Руска народна писня <i>Зламала ше кормань деска</i> Проза Яков Кишюгас, <i>Черешньов квиток</i> 1. Русийска народна сказка, <i>Хвости</i> 2. М. Канюх, <i>Пчолка Смолка</i> 3. <i>Кед бизме мали кридла</i> 4. <i>Голуби</i> 5. <i>Маричка</i> 6. <i>Ортони</i> 7. <i>Кед ме погласка</i> Яков Кишюгас, <i>Ходзим, видзим, чуєм чувствуєм</i> 8. <i>Хори лев и лішка</i>
--	-------------------	--

		9. М. Скубан, <i>З брехох на ровніну</i> 10. М. Скубан, <i>Врачена цмота</i> 11. Штефан Чакан, <i>Шпак и соловей</i> 12. Штефан Чакан, <i>Сова и млади птички</i> 13. Штефан Чакан, <i>Стари и млади вовк</i> 14. Драмски тексти зоз <i>Заградки</i> 15. Загадки и присловки по вибору Основни характеристики прози, поезії и драми Характеристики басни, сказки и приповідки Присловки и загадки Руски народни приповідки, басни, сказки и писні На прикладах предложених уметніцких текстах замерковйовац: опис места, опис часу, опис подоби и опис ситуації Обачовац и розумиц буквалне и пренешене значене словох, розликовац животну реалносц од стварносци кніжовного діла (реалне и задумане) Зоз одвитуючими словами меновац животни ситуації и зявєня Обачовац природни зявєня як и причини и пошлїдки збуваньох Замерковйовац чувства и розположення особох у литературних ділох Наводзиц причину пре хтору ше нам даєдно кніжовне діло пачи, а даєдно не Хасновац синоними и подобни слова у описованю и приповеданю Розгварка о патрєней театралней представи на руским язiku Анализа школярских писаних составох (особних и цудзих) Характеристики драмского тексту Присловки
– правильно писац хаснуюци руску лексику и руску азбуку – правильно писац датуми зоз числами и словами – правильно писац словко нє и дієслово – розликовац файти прєменлївих словох – розликовац дієслова хтори означую стан и збуване – правильно хасновац особни и присвойни заменовніки – правильно хасновац прикметніки – правильно бєшєдовац у прєшлим, терашнім и будующим чашє – хасновац наглашку на предостатнім складу – хасновац правилни и, у датих хвилькох, одвитуюци здравканя	ЯЗИК ГРАМАТИКА И ПРАВОПИС	Аутоматизовац писанє по правилох руского языка и рускей азбуки Писанє числох и датумох зоз числами и словами, тє. буквами Писанє словка нє и дієсловах Назви прєменлївих файтох словох Дієслова хтори означую стан и збуване Особни и присвойни заменовніки Прикметніки Правилне хаснованє формох прєшлого, терашнього и будующого часу Усвоєносц наглашки на предостатнім складу Хаснованє основних формох виразох и здравканьох при обходженю з другима младшими и старшими собесєдніками
– самостойно преприповєдац змист приповідки – приповєдац о дожицох и зявєньох – прєширйовац и скрацовац приповєдку – описац випатрунок старого руского обисца и просторийох у нїм – розумиц обсяг значєня словох – обачовац розлики и ниянси у значєню словох – розумиц значєнє локалних словох и виразох – розумиц значєнє архаїзмох – хасновац одвитуюци слова за мєнованє звукох, фарбох и вєлькосцох – розумиц жє слово свойо праве значєнє и функцію указує аж тєди кєд є похаснованє у вирєчєню – написац кратку вистку – розумиц прєчитани текст наглас або у сєбє – розумлїво и виразно читац текст по улогах – ришовац крижальки и задатки забавного характеру	ЯЗИЧНА КУЛЬТУРА	Приповєданє о дожицох и зявєньох Прєприповєдовйованє приповідки Докончованє приповєдки по власним виборє; прєширйованє и скрацованє приповєдки Описованє вонкашнього простору – старє рускє обисцє, двор, гумно, заграда и заградка Описованє нукашнього простору – просторїї у старим руским обисцу Замєньованє словох Хансованє синонимох и прєнєшеного значєня словох Розлики и ниянси словох у значєню Обсяг значєня словох Обачованє словох локалних виразох и архаїзмох Мєнованє звукох, фарбох и вєлькосцох Розумєнє жє слово функционує лєм у вирєчєню Ришованє задаткох типа крижальки, ребуса, допoлньованя, замєньованя и подобнє Писанє вистки за школски новини, тє. за дзєцински часопис <i>Заградка</i> Читанє зоз розумєньом наглас и у сєбє Виразнє читанє проznego тексту по улогах
– розумиц значєнє архаїзмох зоз хторима ше мєнєю ствари у старим руским обисцу – розумиц значєня архаїзмох зоз хторима ше мєнєю часци обисца и просторїї у старим руским обисцу – вжац учасц у творєню часописа за руски дзєци <i>Заградка</i> – провадзиц дзєцински драмски прєдстави – уключовац ше до роботи культурно-умєтніцких дружтвох у своїм мєсцє – шпивац коляди и рєцитовац пригодні писньочки за Вилїю и Крачун – крашнє здравкац старшим у рижних нагодох и ситуаційох – розумиц значєнє и важносц експонатох у музею – цєнїц, почитовац и розумиц пришлоц и роботу людзох у прєшлосци	ЕЛЕМЕНТИ НАЦІОНАЛНЄЙ КУЛЬТУРИ	Нашивиц музей, видвоїц и описац найинтересантєйши експонат Стари прєдмети наспрам нових и стари слова наспрам нових словох Одпатриц документарни филм або часц бавєного филма у хторим приказанє старє обисцє

УКРАЇНСЬКА МОВА З ЕЛЕМЕНТАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

Мета	Мєтою викладання та навчання навчальної дисципліни українська мова з елемнетами національної культури є досягти учнями такого ступеню комунікативних здібностей, на якому вони зможуть самостійно вживати засвоєні навички розмовного мовлення в стандартних та професійних комунікативних ситуаціях (залежно від тематичного мінімуму та в письмовій формі), плекати національну та культурну ідентичність, етнічну самоповагу та ознайомити їх з елементами традиції, культури, звичаїв українського народу, підкреслюючи особливі риси українського мовлення в Сербії.
Клас	четвертий

НАВЧАЛЬНІ ДОСЯГНЕННЯ Після закінчення класу учень:	ОБЛАСТЬ/ТЕМА	ЗМІСТ
– розрізняє звук, слово і речення; правильно вимовляє слова і пише повні речення; – оволодіє основною технікою читання та письма з наголосом на правильну вимову приголосних в словах; – читає з розумінням; – уважно слухає і розуміє зміст літературного твору, який читається; – розрізняє вірш, легенду, казку, байку та п'єсу; – народна мудрість; – уміє виділити головних героїв твору і визначати їхні позитивні та негативні риси; – розпізнає загадку; – розрізняє звук, слово і речення; – правильно вимовляє короткі і повні речення; – правильно використовує велику літеру на початку речення і в написанні власних імен, назвах об'єктів (школи), назвах міст і вулиць; – уміє виділити іменники, дієслова та прикметники. – уміє правильно наголошувати слова у засвоєній лексиці та вбачає особливості українського наголосу; – уміє правильно сформулювати питальне речення з питальним словом і без нього; – вбачає різницю у вживанні дієслів руху; – уміє сформулювати усне повідомлення за даними словами; – уміє усно переказувати; – уміє усно описувати малюнок/ малюнки та розповісти про пригоду з власного досвіду; – уміє усно називати та описувати предмети, які нас оточують; – правильно використовує нові слова в повсякденній мові; правильно вимовляє специфічні звуки української мови в повсякденній розмові; – уміє напам'яті розказати короткі вірші; – бере участь у виставі; – бере участь у культурно-мистецьких заходах (як глядач або як учасник); – уміє ввічливо подякувати, попросити про допомогу, уважно вислухати співрозмовника; – розуміє термін <i>національна приналежність</i> і поважає представників інших народів; – шанує свою рідну мову та мови інших народів; – розрізняє подібність мовних явищ між українською та сербською мовами; – уміє інтерпретувати народні вірші, пов'язані зі святами чи порами року; – бере участь у дитячих іграх, які відповідають його віку; – знає характерні особливості українських народних костюмів (свого краю); – святкує свята (і порівнює їх з сербськими);	ЛІТЕРАТУРА	Звук та буква, друковані та писані літери. Слова і речення в розмові та на письмію Мовні ігри. Аналітико-синтетичні вправи, графомоторні вправи. Писання (переписування, самостійне писання). Читання (плавне читання, читання голосне і про себе); питання, для перевірки розуміння прочитаного тексту. Вимова звуків, з вимовою яких у учнів виникають труднощі: (напр:<i>и, г, х, і, я, ю, є, ї, й, дз, дж</i>) та усіх м'яких приголосних. Вживання м'якого знака та апострофа. Розпізнавання іменників, дієслів і прикметників. Вбачання різниці у значенні між дієсловами <i>іти (йти) – ходити, їхати – їздити</i>. ШКІЛЬНА ЛІТЕРАТУРА Поезія Українські народні пісні: <i>Ой дощичку, поливайчику; Вийди, вийди, сонечко; Сорока-білобока, Ой веснонько, весно, Ой ти жайворонку.</i> ... Лічилки: <i>Сів метелик на травичку, Сіла качка на гніздечко, Зайчик-зайчик-побігайчик, Бджілки в поле полетіли;</i> Загадки і скоромовки: <i>Мию, мию без жасю, Що за перли у траї, В синім небі світлячки; Ти, малий, скажи малому, Ой був собі коточок, Перепілка – гарна птиця, Біла баби баба сіла;</i> Леся Українка: <i>Літо краснеє минуло; У маленькій хатинці; Тамара Коломієць: Наймилице слово; Дідів обід; Клей; Паперовий кораблик;</i> Н. Забіла: <i>Дошч іде;</i> Ганна Чубач: <i>У лісочку на пенючку;</i> Ліна Костенко: <i>Соловейко застудився;</i> Анатолій Костецький: <i>Місяць і сонце;</i> Платон Воронько: <i>В лісі є зелена хата;</i> Людмила Савчук: <i>Я і ти;</i> Марійка Підгірянка: <i>Літи й ластівка;</i> Ігор Січовик: <i>В зеленім лісі побував; І.</i> Жиленко: <i>Весна і мама;</i> Микола Вінграновський: <i>Кіт, зима і весна;</i> Платон Воронько: <i>Чапля зилла черевички;</i> Проза Василь Сухомлинський: <i>Списав задачу; Лижі й ковзани; Горбатенька дівчинка; А серце тобі нічого не наказало?; Санько-брехун;</i> Ярослав Стельмах: <i>Санчата; Нахаба; День народження;</i> Михайло Конончук: <i>Гірке морозиво;</i> Всеволод Нестайко: <i>Руденький; Олег</i> Буцень: <i>Новий м'яч;</i> Віктор Васильчук: <i>«Подружися»;</i> Степан Руданський: <i>Старий вовк;</i> Григорій Сковорода: <i>Орел і Черепиха;</i>

– знає традиційні українські звичаї (Святий Миколай – вірші, Різдво – різдвяні пісні, Великдень – писанки/ крашанки, «Веснянки» – цикл веснянок), а також традиційні народні страви; святкування іменин.		Леонід Глібов: <i>Чи ж та Голуб</i>. Народні казки: <i>Розум та ццастя; Рукавичка; Сім'я зайців</i>. . . Казки українських письменників: Леся Українка: <i>Три метелики</i>; Василь Сухомлинський: <i>Скляний чоловічок</i>; Юрій Яримш: <i>Зайчаткова казочка; Сонечко з червоними крильцями</i>; Марина Кірносова: <i>Світлячок</i>; Народні прислів'я та приказки. Драматургія Дитячі народні ігри: <i>Ой до норі, мішко</i>. . . Легенди: <i>Золоте павутиння; Різдвяні троянди; Дівчина-зозуля</i>; <i>Легенда про хліб; Українська легенда; Звідки пісні пішли</i>; Дитячий театр: сценарії до свят. ПОЗАКЛАСНЕ ЧИТАННЯ Василь Сухомлинський: <i>Куди поспішали мурашки</i>; Позакласне читання – на вибір 2 твори Ярослав Стельмах: <i>Найкращий намет</i>; Віктор Кава: <i>Вітя на вулиці</i>; Марійка Підгірянка: <i>В чужому пір'ю</i>; Олег Буцень: <i>Гуля</i>; Леся Українка: <i>Біда навчить</i>; Марійка Підгірянка: <i>Малий Василько</i>; Вистава лялькового театру та комікси. Популярні та інформаційні тексти: Тексти з ілюстрованих енциклопедій та дитячих журналів на вибір. Літературні тексти; – Вірш (рядок, строфа); байка; казка; народна мудрість. – подія; коли вона відбулась і де; літературний герой, його зовнішній вигляд, – дитячі п'єси; дитячі ігри; смішинки.
МОВНА КУЛЬТУРА		Усне висловлювання Традиційна українська народна культура. Уміти вести невимушену розмову. Особистість учня: сім'я і дім, сімейні обов'язки, товариші та однокласники, розповісти про свою улюблену тварину; свою школу, шкільні обов'язки ,... Форми соціальної поведінки: які слова і коли ми використовуємо, слова вітання та фрази. Свята та сімейні свята. Розмова, розповідь, розповідь за малюнком (народний костюм, традиційні страви). Переказ короткого літературного тексту, який відповідає віку учня. Драматичний текст, театральний текст, сценічна обробка. Театральна постановка (вистава і ляльковий театр), дитячі народні ігри. Збагачення словникового запасу. Мовлення, ситуативні та мовні ігри. Розмова на базі прослуханого аудіо запису.
		Слухання Реальні та симуляційні ситуації. Аудіовізуальні записи. Ігри для розвитку уваги та вміння <i>слухати</i>.
		Читання Літературні твори – виразне читання вчителя або аудіовізуальний запис. Не літературні твори: текст у таблиці, розклад уроків, квиток та багато іншого. Інформаційні тексти: правила поведінки в школі, з життя в нашому оточенні, з дитячої енциклопедії. Письмо Написання букв, характерних для українського алфавіту, у широковикористовуваних словах і фразах. Переписування. Розгадування кросвордів, ребусів, головоломок... Написання великої літери на початку речення та особистих імен людей, назвах міст, вулиць, шкіл. Види

			речень, рзділові знаки в кінціречення. Питальні речення з питальним словом і без нього.
--	--	--	---

6.3.Облици рада којима се остварују обавезни предмети и изборни програми у четвртом разред

ДОПУНСКА НАСТАВА

Садржај (наставне јединице)	Циљеви, задаци (исходи)	Активности, методе	Средства	Праћење, оцењивање
•	- Нумерише вишецифрене бројеве - Записује природне бројеве у облику збира вишеструких декадних јединица - Приказује бројеве на бројевној полуправи употребом знакова $<$, $>$, $=$ и $\neq$ - Зна писмено да сабира и одузима преко 1000 - Зна да множи и дели са остатком и без остатка преко 1000 - Зна особине рачунских операција, приоритет операција и употребу заграда - Зна да решава разломке	Посматрање Графичко представљање Разговор Цртање Писање Индивидуални подстицај Аналитичко-синтетичка Истраживачка	Апликације Графофолије Дидактички материјал Уџбеник Креде у боји Оловке у боји Дијаграмске слике Прибор за цртање	контролни задаци посматрање праћење ангажовања ученика усмене провере белешке
Корелација:				

ДОДАТНА НАСТАВА

Предмет: Математика (додатни рад) – 4. разред

ставна тема: СКУП ПРИРОДНИХ БРОЈЕВА

Садржај (наставне јединице)	Циљеви, задаци (исходи)	Активности, методе	Средства	Праћење, оцењивање
- Нумерација вишецифрених бројева - Рачунске операције и њихова примена - Зависност резултата и њихових компоненти - Бројевни ребуси - дешифровање операција - Магични квадрат и друге шеме - Математичка укрштеница - Логички задаци - задаци досетке - Бројење и размештање фигура - Логички задаци - Комбинаторни задаци - Решавање сложених задатака помоћу неједначина	- Нумерише вишецифрене бројеве - Записује природне бројеве у облику збира вишеструких декадних јединица - Приказује бројеве на бројевној полурави употребом знакова $<$, $>$, $=$ и $\neq$ - Зна писмено да сабира и одузима преко 1000 - Зна да множи и дели са остатком и без остатка преко 1000 - Зна особине рачунских операција, приоритет операција и употребу заграда - Зна да решава разломке - Разуме и зна да решава текстуалне задатке који се свode на основне рачунске радње и при томе уме да користи слова за запис непознатог броја - Решава једноставне проблем	- Посматрање - Гrafичко представљање - Разговор - Цртање - Писање - Индивидуални подстицај - Аналитичко-синтетичка - Истраживачка	- Апликације - Графофолије - Дидактички материјал - Уџбеник - Креде у боји - Оловке у боји - Дијаграмске слике - Прибор за цртање	- контролни задаци - посматрање - праћење ангажовања ученика - усмене провере - белешке

	ситуације Решава једноставне логичко-комбинаторне проблеме			
Корелација:				

Предмет: **Математика (додатни рад) – 4. разред**

Саставна тема: **МЕРЕЊЕ И МЕРЕ**

Садржај (наставне јединице)	Циљеви, задаци (исходи)	Активности, методе	Средства	Праћење, оцењивање
- Проблеми мерења - Проблеми превозења и размештања предмета - Квадрат и правоугаоник - резање и састављање - Квадрат и правоугаоник - резање и састављање	- Упореджује површи фигура - Користи јединице мере за површину - Решава једноставне проблем ситуације - Решава једноставне логичко-комбинаторне проблеме	Посматрање Графичко представљање Разговор Цртање Писање Индивидуални подстицај Аналитичко-синтетичка Истраживачка	Апликације Графофолије Дидактички материјал Уџбеник Креде у боји Оловке у боји Дијаграмске слике Прибор за цртање	контролни задаци посматрање праћење ангажовања ученика усмене провере белешке
Корелација:				

Предмет: **Математика (додатни рад) – 4. разред**

Саставна тема: **ПОВРШИНА**

Садржај (наставне јединице)	Циљеви, задаци (исходи)	Активности, методе	Средства	Праћење, оцењивање
- Квадрат и правоугаоник - обим и површина - Коцка и квадар - површина - Математичке игре	- Израчунава површину правоугаоника и квадрата - Зна да црта мрежу квадрата и коцке - Израчунава обим и површину квадрата и коцке - Решава проблемске ситуације - Решава логичко-комбинаторне проблеме	Посматрање Графичко представљање Разговор Цртање Писање Индивидуални подстицај Аналитичко-синтетичка Истраживачка	Апликације Графофолије Дидактички материјал Уџбеник Креде у боји Оловке у боји Дијаграмске слике Прибор за цртање	контролни задаци посматрање праћење ангажовања ученика усмене провере белешке
Корелација:...				

НАСТАВА У ПРИРОДИ

РУДНИК	6-7 дана
--------	----------

Програм наставе у природи

1. ОБРАЗОВНИ И ВАСПИТНИ ЦИЉЕВИ

- очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја;
- стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу;
- развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе;

- социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима;
- развијање способности сагледавања развоја привредних могућности краја, односно региона који се обилази.

2. ОБРАЗОВНИ И ВАСПИТНИ ЗАДАЦИ

- побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика;
- задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром;
- очување природне дечије радозналости за појаве у природи и подстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима;
- подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке;
- развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика;
- упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине;
- упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева;
- упознавање разноврсности биљног и животињског света појединих крајева, уочавање њихове повезаности и променљивости;
- упознавање са карактеристикама годишњих доба у природи и смењивање временских прилика;
- развијање способности сналажења тј. оријентисања у простору и времену;
- оспособљавање ученика за безбедан и правилан боравак у природи;
- развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи;
- подстицање и стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи;
- формирање навика редовне и правилне исхране;
- навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна;
- разумевање и уважавање различитости међу појединцима;
- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности.

1. САДРЖАЈИ НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

Садржаји наставе у природи остварују се и на основу школског програма и саставни су део годишњег плана рада школе.

1. Уочавање облика рељефа западне Србије (планине Маљен, Повлен , Рудник и Гоч)
2. Посматрање карактеристичне фауне на планинама , Маљен, Повлен, Рудник и Гоч)
3. Посета заштићеним природним подручјима

4. упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно-историјских споменика, етно-села, спомен-кућа знаменитих људи – научника, књижевника, уметника, војсковођа, државника и свега што нам нуди предвиђене дестинције);
5. развијање способности оријентације у простору и времену;
6. Социјализација ученика и развој толеранције, одговоран однос према себи и другима
7. Развијање еколошке свести и подстицање развоја свести за очувањем природе своје земљ

ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

Време реализације	ЧЕТВРТИ РАЗРЕД Тема Активност
Септембар	1. Тема – Ја и други
	1. Поново у школи- повратак у школи 2. Мој портфолио – презентовање портфолија 3. Ми смо тим-представљање одељења као тим 4. Како да откријем своје способности – ученици износе своја интересовања 5. Кад порастем бићу...
Октобар	6. Наши рођендани – ученици сазнају датуме рођења својих другова 7. Како да учимо – уче како да уче и стекну навике у учењу 8. Мој рад је мој успех – како да стигну до свог циља 9. Моје слободно време – како да испунимо слободно време
Новембар	2. Тема- Бонтон

	10. Бонтон у учионици 11. Поштујемо правила – поштујемо правила у школи 12. Учимо о пријатељству 13. Како неговати пријатељство – како да сачувамо и негујемо пријатељство
Децембар	14. Тегла врлина 15. Толеранција према разликама 16. Да ли смо испунили досадашњи циљ – анализа портфолија да ли су ученици постигли резултате које су до сада поставили 17. и 18. Новогодишњи маскембал- организујемо маскембал на нивоу разреда
Јануар	19. Божић – како прослављамо Божић 20. Свети Сава – правимо пано поводом Светог Саве 21. Здрава храна – посета медицинске сестре 22. Здравље на уста улази – чиме треба да се хранимо
Фебруар	
	3. Тема- Моја осећања и ја
Март	26. Честитка за маму, баку – правимо честитку за маму или баку поводом осмог марта 27. Моја осећања 28. Дан позоришта 29. и 30. Игре без граница

Април	31. Дан шале 32. Ускршњи вашар – припремамо штанд за Ускрс 33. Шта треба да читамо – развијање љубави према читању
Мај	34. Моје четворогодишње путовање – представљају свој најважнији догађај у досадашњем школовању
Јун	35 . Научили смо – представљамо свој портфолио 36. Желим да се представим – припремамо приредбу за крај школске године

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Рд. бр. теме	НАЗИВ ТЕМЕ	Број часова
1.	Ликовно стваралаштво	8
2.	Драмско стваралаштво	6
3.	Игра и плес	10
4.	Спорт и разонода	9
5.	Чувајмо природу	3

ЕКСКУРЗИЈА

БЕОГРАД: 1. Храм Светог Саве 2. Авала 3. Обилазак Калемегдана 4. Музеј напољу 5. Споменик победнику-ушће	АПРИЛ-МАЈ	Подстицање сазнајног, ем оционалног и социјалног развоја личности ученика	Повезивање школског учења и знања са непосредним посматрањем објеката, појава, односи међу ученицима, односи између дечака и девојчица, самоорганизовање у групном путовању.
<u>САДРЖАЈ</u> ➤ <i>Историјски споменици</i> ➤ <i>природне лепоте,</i> ➤ <i>туризам, насеља,</i> ➤ <i>привреда,</i> Београд је главни и највећи град Републике Србије. Један је од старијих градова у Европи. Прва насеља на територији Београда датирају из праисторијске Винче, 4.800. година пре нове ере. Сам Београд су основали Келти у 3. веку пре н. е, пре него што је постао римско насеље Сингидунум. Словенско име „Белиград” (од старобугарског Бѣлградъ и као Бѣлиградъ) први пут је забележено 878. године, док је град био у саставу Бугарске царевине, за владавине светог цара Бориса I, у чему је садржан утисак изгледа тадашње тврђаве. Београд је главни град Србије од 1405. године и био је престоница јужнословенских држава од 1918. па до 2003, као и Србије и Црне Горе од 2003. до 2006. Калемегдан је највећи београдски <u>парк</u>. Истовремено је најзначајнији <u>културно-историјски комплекс</u>, у којем доминира <u>Београдска тврђава</u> изнад <u>ушћа Саве у Дунав</u>. Назив Калемегдан односи се само на просторни плато око <u>тврђаве</u> који је <u>осамдесетих година 19. века</u> претворен у парк.¹³ Плато је, док је тврђава била главно војно упориште Београда, служио да се непријатељ осмотри и сачека за борбу. Његово име потиче од <u>турских речи кале</u> (тврђава) и <u>мејдан</u> (бојиште). Турци су Калемегдан називали и Фићир-бајир што значи „брег за размишљање Победник је назив тријумфалног споменика који је подигнут 1928. на Горњем граду <u>Београдске тврђаве</u> поводом прославе десетогодишњице пробоја <u>Солунског фронта</u>. Споменик чине бронзана мушка фигура са соколом у левој руци и спуштеним мачем у десној, рад вајара <u>Ивана Мештровића</u>, као и постамент који је конципиран у виду <u>дорског стуба</u> са канелурама на високој кубичној бази, ауторско дело архитекте <u>Петра Бајаловића</u>.¹⁴			